

Svart revolt i Sydafrika

Resolution antagen av Fjärde Internationalens Internationella Exekutivkommitté februari 1986

[Utgavs 1986 som nr 25 i skriftserien "Dokument Fjärde internationalen"]

1) Situationen i Sydafrika har drastiskt förändrats under de allra senaste månaderna. Detta har framför allt bekräftats av massrörelsens radikalisering och genom de folkliga demonstrationernas våldsamhet och djärvhet. Faktorer som bidrar till förändringen har byggts upp under de senaste tolv åren och har därigenom banat väg för en modifiering av de styrkeförhållanden som etablerats på grundval av den skärpta rasdiskrimineringen, av att apartheid institutionaliserades under femtiotalet och efter den folkliga svarta rörelsens nederlag 1960-1963.

1985 var ett år av ständiga mobiliseringar, strejker och upplopp. Rasistregeringen har redan tvingat massrörelsen att betala ett högt pris för att ha utmanat dess herravälde: närmare 900 har dödats, tusentals har skadats, nästan 25 000 personer har arresterats, tvingats att lämna landet eller fängslats under 1985.

Sydafrika har gått in i en period av mycket stor social och politisk oro. Nationalistpartiets styre har hittills bevarat stödet från majoriteten av den vita befolkningen, medan den förtryckta befolkningen har radikaliserats av sin kamp och sitt motstånd.

Fjärde Internationalens Förenade Sekretariat antog i januari 1983 en resolution med titeln "The National Question and the Land Question in the South African Revolution" / "Den nationella frågan och jordfrågan i den sydafrikanska revolutionen". I detta dokument definieras, bland andra analyser, den sydafrikanska ekonomin som en "halv-industrialiserad, beroende, kapitalistisk" ekonomi. Det analyserar också den sydafrikanska staten, förklarar apartheid och bantustan-systemet, värderar massrörelsens tillväxt från början av sjuttioalet och utvärderar slutligen det huvudsakligen nationella och demokratiska innehållet i den revolutionära processen. Händelseutvecklingen sedan dess kräver att denna analys kompletteras och preciseras. Det är syftet med denna resolution.

Under de tre senaste åren har ett stort antal händelser ägt rum som har förändrat situationen. De förtrycktas rörelse mobiliserade på nytt som svar på författningsutkasten och på Koornhof-lagarna; och ett stort antal enhetsorganisationer, fronter och grupperingar har framträtt. Agitation i förstäderna förvandlades efter september 1984 till regelrätta upplopp. Å andra sidan har regimen inte lyckats hindra den fortlöpande utvecklingen av en oberoende fackföreningsrörelse eller att ett enat förbund bildades, COSATU (Confederation of South African Trade Unions), med 500 000 medlemmar. Hela den politiska massrörelsen, från ANC (African National Congress) och vidare, har ökat sin åhörarskara och höjt medvetenhetsnivån. Organisationsgraden hos den förtryckta befolkningen har utvecklats på ett avsevärt sätt under den senaste tiden. Massrörelsens tillväxt i Sydafrika har utlöst en ny fas i mobiliseringarna mot apartheid över hela världen.

Imperialismens ansvar och apartheidsystemet

2) Imperialistiska stater och imperialistiskt kapital bär ett stort ansvar för apartheid. De hjälpte till att upprätta och försvara detta härskarsystem för att kunna säkra stora vinster från sina investeringar i jord bruk, gruvdrift och industri och för att till sitt förfogande ha en stat, som är kapabel att spela rollen som kontrarevolutionär makt i regionen.

Imperialismen är speciellt ansvarig för denna situation, eftersom den förfogade över medel att

utöva press på och kontroll av den sydafrikanska regeringen, när den senare byggde upp de nya institutionerna. Tillgången till de avancerade teknologier, nödvändiga för den tillväxt, som de sydafrikanska industrialisterna och de statliga företagen uppnådde under sextioalet, var endast möjlig genom de band som knutits med utländska bolag. Avsevärda summor anslogs då, liksom än idag, till import av teknologi. För övrigt är det detta samarbete, som tillät Sydafrika att bygga upp en avancerad vapenindustri genom inköp av licenser från Väst.

Detta är en helt annan bild, än den som målas upp av de härskande klasserna i imperialist-länderna, d v s att "västligt beroende" endast inskränker sig till sydafrikanska mineraler och värdefulla metaller. En tredjedel av imperialismens investeringar i Sydafrika 1969 gjordes inom manufaktur och industri (48 % av amerikanska investeringar 1968) och en fjärdedel i gruvindustrin. Mellan 1956 och 1969 ökade direkta utländska investeringar med 156%, jämfört med 26 % ökning av indirekta investeringar — vilket ledde till majoritetskontroll av nya industrisektorer, såsom kemi, olja data/elektronik och bilar. Detta var den ekonomiska ramen för apartheids guldålder.

Storbritannien, USA, Västtyskland, Frankrike och Schweiz innehade 1985 sammanlagt mer än 90 % av de direkta utländska investeringarna i landet, sammanlagt uppgående till mer än 15 miljarder USA-dollar. Enbart Storbritannien svarade för hälften av dessa investeringar. De sammanlagda direkta och indirekta investeringarna i Sydafrika, d v s 14 miljarder dollar, motsvarar 10 % av alla brittiska investeringar utomlands. USA:s andel är 20 % av de direkta investeringarna och Västtysklands är 10 %. Av 1 068 multinationella företag som verkar i Sydafrika har en tredjedel sina huvudkontor i Storbritannien, 25 % är baserade i USA och 25 % i Västtyskland. Från början av 1982 till slutet av 1984 lånades 4,25 miljarder dollar ut till Sydafrika, både till offentliga och privata företag. Brittiska, schweiziska, västtyska och franska banker understödde de flesta av dessa lån.

3) I grund och botten uttrycker massrörelsen en önskan att få slut på apartheidregimen. Den svarta befolkningen kräver demokrati. Den önskar ett slut på lagarna för rasdiskriminering. Den vet att denna målsättning innebär ett direkt angrepp på statsapparaten. Denna kamp bestäms därför i hög utsträckning av apartheids politiska och sociala villkor.

Teorin om "separat utveckling" har systematiskt utarbetats och tillämpats av Nationalistpartiet sedan 1948. Men den var en fortsättning på alla de rasistiska och diskriminerande bestämmelser som infördes av både boerna och britererna under de föregående decennierna. De viktigaste apartheidlagarna härrör från lagstiftning som antogs före 1948: Land Act (1913, ändrad 1936), Immorality Act (1927, ändrad 1950), Group Areas Act (1945).

Liksom i många andra koloniala situationer, betalades den infödda arbetskraften med de lägsta lönerna och det traditionella samhället på landsbygden hade då ansvar för att svara för en avsevärd del av kostnaderna för dessa arbetares reproduktion. Reservatsystemet tillåter, å ena sidan, att ett traditionellt afrikanskt jordbruk bibehålls och ger därigenom kompletterande utkomstmöjligheter för den svarta arbetskraften, och är, å andra sidan en plats där man kan "parkera" reservarmén av arbetskraft. Detta underlättar också polisens kontroll av befolkningen, och strömmen av arbetskraft, i syfte att förhindra varje form av kollektiv organisering av de förtryckta.

Emellertid började detta system uttömma sina möjligheter i början av fyrtioalet. Reservaten klarade allt sämre att föda sina invånare. Det traditionella jordbruket befann sig i fullständig kris och var delvis på väg att bryta samman på grund av befolkningstrycket. Denna nedgång i reservatens jordbruksproduktion innebar en nedgång i deras bidrag till de extra utkomstmöjligheterna för svart arbetskraft. Följaktligen riskerade det objektiva trycket för löneförhöjningar att minska mervärdeskvoten och vinsten och uppmuntra uppbygget av svarta fackföreningar. För att kunna lösa detta problem måste kapitalisterna ta med i beräkningen

konsekvenserna för proletariatet och det afrikanska samhället, av att reservatens ursprungliga ekonomiska funktion stadigt minskade.

Efter andra världskriget blev de svarta massorna allt mer militanta och betydelsefulla strejker ägde rum. Ytterligare svårigheter i att kontrollera trycket för löneökningar inom jordbruket uppstod, eftersom en del av arbetskraften föredrog att söka arbete i städerna. Eftersom de tidigare mekanismerna började slå fel, var det nödvändigt att lösa problemet med att fördela arbetskraften mellan olika ekonomiska sektorer.

Nationalistpartiets inträde i regeringen sammanföll med en debatt inom den härskande klassen, om hur man skulle lösa dessa motsättningar. Det val, som gjordes av den nya regimen, var att göra diskrimineringen än värre. För att hålla kostnaden för svart arbetskraft så låg som möjligt, och att hindra den förtryckta befolkningen från att stärka sin egen organisering. Apartheid förstärkte poliskontrollen över den svarta befolkningen, och *var uttänkt som ett medel att splittra icke-vita*. Följaktligen infördes nya speciella regler för färgade och indier som tog bort en del av deras tidigare rättigheter. De nya arrangemangen rörande icke-vitas uppehållstillstånd och arbetskraftens rörelse krävde tio år att förfina och genomföra helt och hållet. Massrörelsens nederlag 1960-1963 var en förutsättning.

Den härskande klassen konfronterades inte bara med problemen med organiseringen av, och kostnaderna för, den svarta arbetskraften. Skärpan i dessa frågor hängde samman med det faktum att landet genomgick avgörande ekonomiska och sociala förändringar. År 1946 blev tillverkningsindustrin den dominerande delen av BNP. Men denna sektor var fortfarande uppdelad i många bolag och dess ekonomiska prestationsförmåga var svag. Den ekonomiska nedgången 1955-1960 förvärrade dessa svårigheter. Gruvindustrin upprätthöll för sin del tillväxttakten under denna period tack vare dess exportbas och förblev fölaktligen ryggraden i hela den sydafrikanska ekonomin genom att förse staten med inkomster och starkt stöd för kreditsystemet.

Apartheid förenar, på samma gång, borgarklassens svar på nedgången i den förkapitalistiska produktionen i reservaten; på såväl behovet av billig arbetskraft i den framväxande industri-sektorn och i boernas jordbruk, som på de speciella krav gruvindustrins ekonomi har, där huvuddelen av produktionen exporteras och vars vinster inte är beroende av någon betalnings-stark efterfrågan inom landet. Det var på grund av att den sydafrikanska ekonomin förblev baserad på gruvproduktion (framför allt av guld), som det var möjligt och nödvändigt att försvara vinsterna genom att institutionalisera ett system som apartheid. Detta innebar en dubbel arbetsmarknad — en för svarta och en annan för vita — och en oproportionerligt stor skillnad mellan deras lönenivåer. De vita tilldelades i större utsträckning arbetsledande och administrativa uppgifter. *Apartheid är ett byråkratiskt och repressivt system för utom-ekonomisk reglering av arbetskraften*. Därför är det de speciella dragen hos Sydafrikas kapitalistiska utveckling, som förklarar varför olika borgerliga nyckelsektorer valde ett extremt segregationssystem, iscensatt och systematiserat på basis av ett kolonialt arv, vid en tidpunkt då det i andra delar av Afrika fanns en tendens till att strukturen hos den imperialistiska dominansen förändrades. Denna politiska utveckling var inte resultatet av att den sydafrikanska borgarklassen på något sätt skulle ha varit oberoende av imperialismen. Tvärtom, så kunde imperialismen uppmuntra och stödja en speciell politik, som kombinerade en ökande kapitalistisk ackumulering med att förvärma ett otidsenligt system av rasistisk dominans, eftersom det i Sydafrika fanns ett betydelsefullt vitt samhälle samt stabila, moderna och välmående, borgerliga skikt. Men ett sådant system drogs oundvikligen in i en kris, när väl den kapitalistiska ackumulationen, som är nödvändig för att utveckla industri och service, krävde att en massmarknad för konsumtionsvaror skapades.

Den sydafrikanska industriutvecklingen, under sextiotalet, uppnåddes genom intensiv

användning av arbetskraft, vars kostnad garanterades av staten och genom extremt snabb omsättning av arbetskraft. Men ytterligare ekonomisk utveckling har — bortsett från vad som produceras av utländska bolags direkta investeringar — ställts inför de problem som orsakas av det teknologiska beroendet av imperialismen, de svarta arbetarnas bristande kvalifikationer och yrkesskicklighet, och den inhemska marknadens snävhets.

Det var staten som, i samarbete med de stora gruvkapitalisterna, gynnade upprätthållandet av en lokal finansmarknad. Det är staten som har gynnat centralisation av kapitalet, att aktiefonder bildats och att "joint ventures" (konsortier, ö.a.) har skapats tillsammans med imperialistiska multinationella bolag. Staten hittar botemedel för den sydafrikanska härskande klassens speciella brister och försöker, bland annat, att överbrygga den historiska klyftan mellan anglosaxiska och afrikand-ättade kapitalister, varav de senare har gynnats och skyddats av regimen. Möjligheterna att industrialisera landet har varit beroende av regeringens stimulansåtgärder, vilka innebar att jordbrukets och gruvdriftens traditionellt snäva särintressen måste övervinnas.

Det krävdes ett årtionde för att finjustera och genomdriva detta system. Tjugo år senare, så tidigt som från och med slutet på sjuttioalet, uppfyllde det inte längre vissa kapitalistiska nyckelsektorerers behov, och det började åter att stöta på motstånd, p g a den folkliga rörelsens uppsving. De sociala och ekonomiska motsättningarna, vars utveckling mer eller mindre hade hejdats, eller dolts av det rådande politiska systemet, framträder idag med desto större brutalitet. I fyrtiofem år har debatterna om apartheidfrågan, mellan liberala och nationalistiska borgerliga krafter, aldrig upphört. Men under hela tillväxtperioden hade ett samförstånd etablerats mellan regeringen och storkapitalet — kombinerat med inlemmandet av, och ökat deltagande av, vita löntagare. Om det rasistiska systemet ibland, av en del av makthavarna, har beskrivits som oförenligt med den "liberala" kapitalismen, så beror det, bland annat, på att apartheid alltför snävt reglerar tillgången på svart arbetskraft och tilldelar staten en parasitär roll. Men de senaste händelserna visar att diskussionen mellan olika borgerliga fraktioner börjar anta en annan karaktär därför att den sydafrikanska ekonomin har nått en utvecklingsnivå, som kräver omfattande reformer. Skevheten i den inhemska marknaden, p g a apartheid, har givit upphov till strukturella problem mellan olika ekonomiska sektorer, där de tunga industrisektorerna, under statlig kontroll, givits stor vikt. För att marknaden ska kunna ökas, krävs omfattande ändringar i den svarta majoritetens konsumtionsmönster. En ökande exportkapacitet till viktigare marknader än länderna inom regionen, skulle kräva en ökning av produktiviteten och således också en mer kvalificerad arbetskraft. Stelheten hos den dubbla arbetsmarknad som skapats av apartheid ger upphov till en avtappning av kvalificerad arbetskraft och leder hela tiden till ökade kostnader. Den sociala situationen i dagens läge innebär revolutionära faror, och en borgerlig reformistisk lösning måste hittas.

Det nu rådande politiska systemet med apartheid har tjänat ut för en del av de ekonomiska makthavarna. Men ingenting är svårare för dem än att slå in på en reformkurs. En del av industrin, handeln och, uppenbarligen, jordbruket skulle inte kunna överleva en total liberalisering av arbetsmarknaden, med de löneökningar som då skulle följa. Förhållandena, med olika rättigheter för olika raser, är så helt sammanvävda med det kapitalistiska utsugningssystemet, att det som hotar det ena, också hotar det andra. Statsapparaten, har varit den drivande kraften bakom denna strukturella överlappning. Den kan inte reformera sig själv och har i de förtrycktas ögon inte heller någon legitimitet för detta.

En justering av apartheidssystemet skulle kunna skapa en spricka för massrörelsen att bryta igenom. Men denna analys får inte leda oss till den förenklade idén, att borgarklassen och imperialismen kommer att vara oförmögna att genomföra vissa delreformer. Det skulle vara en mekanisk slutsats, som bortser från klasskampens självständighet som, i sista instans, bestämmer kapitalets manöverutrymme.

Apartheidsystemet var inte någon irrationell avvikelse från en kapitalistisk utveckling i Sydafrika — det har varit själva förutsättningen. Det är tack vare detta styrelseskick, som landet har kunnat spela den roll, det fortfarande gör, i produktionen av guld och strategiska metaller för världsmarknaden. Det var tack vare detta som det har kunnat utveckla ett modernt kapitalistiskt jordbruk och en fullt modern industriapparat. Det är tack vare detta som det även har kunnat skapa en stabil grund för de 4,6 miljoner vitas tillvaro — arvtagare till den koloniala erövringen i dominerande ställning i ett land med 32 miljoner invånare.

Den nationella frågan gör den sydafrikanska samhällsformationen mycket säregen. Vid en första anblick bibehåller detta samhälle koloniala särdrag, med en vit minoritet (inklusive en arbetararistokrati och en enorm parasitär byråkrati) och en förtryckt svart majoritet, tvingad till "tvångsarbete". Men den kapitalistiska dominansen har nu varat i närmare hundra år i landet. Sedan länge har moderna ekonomiska förhållanden etablerats, fjärran från den traditionella kolonialekonomin. Detta har inte bara resulterat i sociala skiktningar bland de förtryckta själva, utan banat väg för en första början till klassmedvetenhet bland de svarta proletära och halvproletära massorna.

Det sydafrikanska samhället blandar vissa drag hos en kolonialt präglad samhällsformation med vissa drag hos en avancerad kapitalistisk sådan. Nationellt förtryck existerar därför att majoriteten av befolkningen förvägras alla demokratiska rättigheter på grund av sin hudfärg. Samtidigt är systemet hårt låst av lagar, som t o m begränsar *de vitas politiska rättigheter och som utgör grunden för en polisdiktatur*.

Men formerna har aldrig varit rigida för denna kombination av drag och förhållandet mellan dessa två aspekter av *samma* samhälle har ändrats och samtidigt gynnat en utveckling av de politiska program och ideologier som finns inom massrörelsen. Det sydafrikanska samhällets dubbla sidor är den historiska produkten av en fas i den kapitalistiska ackumulationsprocessen i detta land. De utgör nu gränserna för denna utveckling.

Förståelsen för förhållandet mellan förtryck och exploatering växte gradvis fram i medvetandet hos skikt inom det svarta proletariatet. Den oberoende fackföreningsrörelsens tillväxt är ett av tecknen på denna utveckling. Den etniska splittringen av de förtryckta, som apartheid orsakade, motverkas fortlöpande av marknadsmekanismernas objektiva tendenser och av förhållandet mellan arbetsköpare och arbetare. De koncentrerade krafterna hos den kapitalistiska utvecklingen och klasskampen har stimulerat uppkomsten av en gemensam nationalkänsla hos de mest avancerade skikten av den icke-vita befolkningen. I motsats till den tidigare perioden, d v s fram till sextioalet, kan folkliga fördomar och föreställningar inte längre rättfärdiga teorier om samlevnad mellan två eller flera "nationer" i Sydafrika. Både den sociala och den ideologiska utvecklingen innebär att dagens kamp sammanstrålar till en alla de förtrycktas enhet. Något som bidrar till att utveckla medvetandet om kampen för en förenad nation. Denna nation kommer att skapas i konfrontationen med och kampen mot apartheid. Vilka former splittringen bland de vita kommer att ta sig kan inte förutses, även om det är troligt att en del kommer att föredra att lämna landet.

Teorin om "kolonialism av ett speciellt slag" eller om "intern kolonialism", som det sydafrikanska kommunistpartiet hittills har använt, är felaktig. Den grundar sig på principen att det existerar "två stater", där den ena koloniserar den andra. Detta leder till att man, godtyckligt, lägger alltför stor vikt vid ett av dragen hos detta samhälle och förhindrar varje dialektisk förståelse av de speciella och historiskt utvecklade kombinationerna hos dess socio-ekonomiska uppbyggnad. Den tillhandahåller också det teoretiska rättfärdigandet för en nationell demokratisk revolution, som inte är kombinerad med klassfrigörelse.

Den ekonomiska krisen, regimens kris och skiljaktigheterna inom den

härskande klassen

4) Den sydafrikanska ekonomin gick in i en recession i början på 1982 trots en del tecken på återhämtning under andra delen av 1983. Detta resulterade i ett stort antal permitteringar och en ökad arbetslöshet. Den ekonomiska krisen förenades 1985 med den politiska, vilket framför allt påverkade förhållandet mellan regeringen och de viktigaste delarna av industri och finansvärld.

Officiell statistik förutsade för 1985 i genomsnitt 8 000 förlorade arbetsplatser per månad. Detta ökade den enorma arbetslösheten som hade utvecklats under perioden 1978-1981, trots en ökning av antalet anställda. Arbetslösheten för den svarta befolkningen i arbetsför ålder varierar idag mellan 40% och 70% beroende på region. År 1977 hade ungefär 4% av kvinnorna och 8% av männen i städerna varit arbetslösa i mer än två år. År 1984 hade dessa siffror stigit till 54% respektive 36%. Arbetslöshet och nöd började nu drabba en del utbildade vita arbetare, vilka också hade fått se arbetsgivarna föredra svart arbetskraft framför dem, när de strikta reglerna om reserverade arbeten för de vita började lättas upp.

För arbetsgivarna hade konjunkturedgången varit ett medel för att omstrukturera industriapparaten. Enligt bilarbetarnas fackförening, NAAWU, så resulterade till exempel sammanslagningen av Ford och Amcar i att 10 000 arbetsplatser förlorades. De har också dragit fördel av situationen genom att utdela hårda slag mot de oberoende fackföreningarna som byggts upp under den tidigare tillväxtperioden. De har också maximalt utnyttjat krisen till att införa ny teknologi, för att råda bot på den teknologiska underutveckling, som har präglat den sydafrikanska industrin, och som inom många sektorer kompenseras med att man utnyttjade arbetskraften hårt. Försvarsstriderna mot dessa attacker resulterade i en del fall i att krav på arbetarkontroll restes, när en del fackföreningar började begära att få se räkenskapsböckerna och kräva att få säga sin mening om permitteringar och arbetsförhållanden.

De imperialistiska multinationella bolagen, av vilka en del idag förklarar sig vara motståndare till apartheidsystemet, väntade inte på kampanjerna mot investeringar för att dra tillbaka en del av sina investeringar från Sydafrika. Många började föra ut kapital 1983 och 1984 när väl den sydafrikanska recessionen bekräftats. Enligt veckotidningen Economist lämnade mer än trettio amerikanska bolag Sydafrika mellan 1980 och 1984.

Sedan början av 1985 har krisens politiska effekter, som tillkommit ovanpå den ekonomiska recessionen, framkallat en mycket allvarligare kris än de politiska konsekvenserna av Sharpeville 1960 och Soweto 1976, då utländska delägare föredrog att tillfälligt dra tillbaka eller bromsa sina investeringar.

Guld är på samma gång en mätare på landets ekonomi och en av dess viktigaste finansiella tillgångar. Det är Sydafrikas exportvara nummer ett. Konjunkturedgångens början markerades, bland annat, av det faktum att efter en våldsam uppgång av guldpriset, 1979-1980, började det att falla kraftigt. Beroende på övervärderingen av den amerikanska dollarn vid den tiden, upphörde guld att vara den enda flyktvalutan, och förlorade en del av sin spekulationsroll till den amerikanska valutan. Redan innan en kampanj för bojkott av guldmynt, s k "Krugerrand", hade kommit igång (framför allt i USA) hade försäljningen minskat med 25%. Icke desto mindre lyckades gruvindustrin, d v s guld- och kolindustrin, göra rekordvinster 1984 och 1985, tack vare en ökning av sin produktion och export. Medan guldpriset sjönk 15% under 1984, så ökade intäkterna från gruvorna med 13,6%. Men dessa relativa förbättringar räddade inte den allmänna jämvikten hos den sydafrikanska ekonomin, på grund av omfattningen av det kapital som dragits tillbaka och exporteras. År 1982 kunde landet fortfarande dra nytta av ett nettoinflöde på 662 miljoner rand. År 1983 hade man, å andra sidan, ett underskott på 93 miljoner rand. År 1984 var utflödet 2,6 miljarder rand. Dessutom

visar bara de första fem månaderna av 1985 en förlust på 5,4 miljarder rand.

Sedan 1983 har värdet på den sydafrikanska valutan sjunkit kraftigt. År 1982 var en rand värd 1,09 amerikanska dollar och i slutet av 1985 var den värd mindre än 0,37 dollar. Genom att en stor del av importen bedöms som nödvändig och vanligtvis betalas i dollar, befinner sig betalningsbalansen i ett mycket allvarligt tillstånd. Sydafrika har sett sig tvingat att avbryta betalningen av sin skuld, vilken har stigit till ca 24 miljarder dollar, och förhandlingarna om detta beslut utgör en av delarna i den politiska dialogen mellan Pretoria och de imperialistiska huvudstäderna. Inflationseffekterna är betydande. Inflationen översteg 16% år 1985, och en nivå på 20% förväntas i början av 1986.

Den mesta importen utgörs av maskiner, teknologi och halvfabrikat, vars priser har följt tillväxten av skillnaden mellan randens värde och värdet på de större handelspartnerns valutor. Sektorer såsom bilindustrin utstår nu de kombinerade effekterna av att imperialistiska investeringar dragits tillbaka och av nedgången på hemmamarknaden. På ett och ett halvt år har denna sektor förlorat 33 000 arbetsplatser.

För att kunna finna botemedel mot den ekonomiska krisen, har regeringen förgäves provat olika principer för ekonomisk återhämtning. Den återinförde en "handels-rand" för finansmarknaden utomlands, i avsikt att gynna investeringar från utlandet. År 1984 försökte den öka konsumtionen inom landet genom skatteåtgärder, vilket resulterade i hög inflation. I slutet av 1985 förklarades kampen mot arbetslösheten stå högst på programmet. Men ingen av dessa åtgärder lyckades föra landet ur recessionen och än mindre oskadliggöra den politiska krisen.

5) Systemets motsättningar har direkta effekter på krisen inom den av P W Botha ledda regimen. Botha är tvungen att jämka olika intressen inom den härskande klassen och ta hänsyn till trycket från sina väljare. Han är också den främst ansvarige för att hålla apartheidlagarna aktuella, så att systemet är anpassat till de aktuella behoven. På en och samma gång är han tvungen att vara den främste att genomdriva reformer, för att oskadliggöra den sociala krisen, och vara rasistsystemets store försvarare. Slutligen är han framför allt förtryckets organisatör och måste därför stödja sig på en stark militär och polis.

Inom ramen för de strukturella och sociala förändringarna under sjuttioalet sökte regeringen att anpassa existerande institutioner till att följa förslagen från *Weihahn-* och *Riekert-*kommissionerna. Den förstnämnda syftade till att modifiera arbetslagarna, de svartas fackliga rättigheter och begränsa användningen av "the colour bar" (hinder p g a färg) — med andra ord att förändra systemet med reserverade arbeten för vita. Den andra avsåg att reformera tillämpningen av kontrollen över flyttningen av den svarta arbetskraften ("influx control") för att förenkla de använda metoderna och stabilisera en del av den svarta arbetarklassen. År 1978 infördes också möjligheten för vissa svarta att arrendera sina hem i förstäderna på 90 år.

De föreslagna koornhofslagarna rörande de svartas rätt att vistas i stadsområdena, var en av de stora frågorna i mobiliseringen mot regimen år 1983. Dessa lagförslag avsåg att ringa in ett skikt av kvalificerad svart arbetskraft, som skulle tillåtas att bosätta i städerna, men som även i fortsättningen gjorde det omöjligt för majoriteten svarta att vistas legalt i stadsområdena. Dessa lagar syftade å ena sidan till att vara ett svar på den okontrollerade tillväxten av de svarta stadsområdena; trots begränsningar, förbud och förtryck bor nu 25% av den svarta befolkningen i stadsområden, varav en del illegalt. Å andra sidan syftade de till att splittra de svarta genom att skapa denna "privilegierade" sociala ställning.

Det huvudsakliga skälet till dessa lagändringar var inte att göra eftergifter till massrörelsen för att föra in den i mer återhållsamma banor. Det handlade i första hand om att anpassa institutionerna till de största arbetsköparnas och till imperialismens nya behov. Dessa

ändringar måste uppenbarligen införas utan att man samtidigt gav upphov till ett nytt utrymme för de förtrycktas rörelse att verka i.

De av P W Botha föreslagna ändringarna i konstitutionen hade olika syften. Han arrangerade en folkomröstning den 2 november 1984 för de 2,7 miljonerna vita. De föreslagna reformerna, som godkändes av två tredjedelar av de vita väljarna, omfattar utnämning av en president för republiken med full verkställande makt, assisterad av ett presidentråd, delvis nominerat, och val av ett parlament med tre skilda kamrar för vita, färgade och indier.

Följaktligen var det ett sätt att testa enhetssträvandena bland de förtryckta och att isolera indierna och de färgade från den övriga svarta befolkningen. Å andra sidan syftade det till att skapa de politiska förutsättningarna för att dra in en del av de indiska och färgade småborgerliga skikten i det bestående systemet.

För alla dessa reformer sammantaget gäller att Botha har gjort alltför litet, alltför sent. De politiska medlen och den väljarbas han har till sitt förfogande gav honom ett smalt manöverutrymme för att uppnå dessa mål. Under dessa förhållanden resulterade varje försök att kanalisera massrörelsen i sin motsats. De ändringar av lagstiftningen Weihankommissionen till slut gav upphov till, uppmuntrade självständig och radikal facklig verksamhet. Långt ifrån att lugna ned situationen bland de färgade och indierna, så resulterade idéerna om val till de olika kamrarna i att deras rörelse radikaliserades. Trekammerssystemet är idag ett fullständigt misslyckande och fungerar inte ens. Den tidsperiod som avsattes för valkampanjer gynnade uppkomsten av en enorm rörelse för bojkott av valet. Något som kombinerades med andra strider i de svarta förstäderna och i skolorna och ledde fram till nya former för enhet och samordning av kampen, framför allt genom att den Förenade Demokratiska Fronten (United Democratic Front, UDF) bildades. De ”färgade” eller ”indiska” politiska krafter, som spelade med i Bothas spel, har fått starkt minskat politiskt inflytande.

Slutligen har mindre än 20% av de färgade och mindre än 10% av indierna röstat. Denna episod visar att varje kosmetisk reform, som bibehåller rasuppdelningen, kommer att stöta emot massrörelsernas omedgörlighet, även inom den färgade och indiska befolkningen. I förstäderna är det allt svårare att vara ett valt ombud inom administrationen. Utav 34 kommunfullmäktige, som valts i december 1983, fungerade endast tre i slutet av 1985. Två hundra lokala fullmäktigemedlemmar har tvingats avgå och femton har mördats. Beslutet från den 21 juli 1985 om att deklarerat undantagstillstånd i de största svarta stadsområdena understryker att politiken med skenreformer har misslyckats.

Fram till sitt tal den 31 januari 1986, vilket tillkännagav avskaffandet av ”passen”, så har Bothas politiska framsteg varit mycket små. Ett av de få mål, som uppnåtts av regeringen de sista åren, har varit att trappa upp utvecklingen av svarta småborgerliga skikt. Med hjälp av vissa bestämmelser och genom att använda de ofta liberala regionala politiska och ekonomiska myndigheterna har man uppmuntrat framväxten av ett mindre antal färgade, indiska och svarta arbetsköpare. Allt detta är uppenbarligen inte tillräckligt för att radikalt ändra den allmänna sociologiska bilden. Men samtidigt skall man inte bortse ifrån att det existerar ett välbärgat småborgerligt skikt inom den svarta befolkningen, vars inkomster och möjligheter att undgå apartheids värsta effekter är anmärkningsvärda.

Å andra sidan har regeringen och Nationalistpartiet inte förbättrat situationen inom den vita befolkningsgruppen. Regimens uttalade reformvilja resulterade i en spricka inom NP år 1982. Sedan slutet av 1970-talet har partiet förlorat en tredjedel av sina väljare. En del av dessa förlorade väljare har gått till extremhögern — till förmån för Conservative Party och Herstigte Nasionale Party. Från 1974 till 1982 har NP sett sitt väljarinflytande minska från 86% till 56%.

Genom att lägga fram en folkomröstning för de vita, till stöd för sina konstitutionella reformer, hoppades Botha återskapa ett bredare stöd, alltifrån en del av hans parti till en del av liberalerna. Progressive Federal Party (PFP) uppmanade visserligen till en nej-röst i folkomröstningen, men en stor del av dess väljare röstade ”ja” och kompenserade sålunda Bothas förluster till höger. Den liberala engelskspråkiga pressen uppmanade till ja-röstning. Men de politiska uträkningarna och det vapenstillestånd som en del av liberalerna i tysthet skänkt honom, gick i stöpet när det visade sig att massrörelsen var ännu starkare än tidigare.

Botha och hans regering verkade allt mindre förmögna att klara upp sina aktuella svårigheter. Men det existerar egentligen ingen annan lösning, och Bothas avgång, som krävs inom en del kretsar, är inte nog. Under trycket av skiljaktiga intressen måste regimen pendla mellan att ibland betona förtrycket och ibland sin strävan efter reformer. Redan 1978 deklarerade Botha att de vita måste ”anpassa sig eller dö”. Den 15 augusti 1985 ställde Botha till stor uppståndelse kring ett nytt reformprojekt. Talet, som döptes till ”övergången av Rubicon”, var emellertid ett fiasko och innehöll inte något nytt. Några veckor senare skulle han hävda sin ”princip om ett enat Sydafrika, med ett enda medborgarskap, allmän rösträtt, men inom ramen för de strukturer som valts av sydafrikaner”. Liberalerna insåg att detta inte längre var tillräckligt för att avleda massrörelsen i moderata fåror och avvisade ett tal, vilket några år tidigare skulle ha väckt deras entusiasm.

Avskaffandet av de lagar som förbjöd sexuellt umgänge och äktenskap mellan raserna (Immorality Act och Prohibition of Mixed Marriages Act) visade sig vara en än mer skrattretande åtgärd, eftersom det satte strålkastarljuset på den absurda logiken i hela systemet: i själva verket hade man inte förutsett var dessa ”blandade” par skulle kunna bo eller huruvida de skulle kunna äta tillsammans i samma restaurang, då man har att ta hänsyn till Group Areas Act och Liquor Act, som påtvingar rasåtskillnad — för att inte tala om problemen med skolan deras barn skulle gå i...

Regimen skulle vilja reformera en del sidor av systemet. Men med risk för att såga av den gren man sitter på, kan den inte systematiskt och i grunden angripa apartheids stöttepelare: Land Act, Group Areas Act och Influx Control. Liberalerna pressar regimen för att avskaffa dessa lagar. Men regimen är mer medveten än liberalerna om att dessa lagar utgör själva grunden för apartheid. Om de avlägsnas skulle det mycket väl kunna öppna vägen för en upprorssituation. Liberalerna förlitar sig på att det ska vara möjligt att förhandla med svarta representanter, inklusive ANC, för att minska denna risk och för att grundligt reformera systemet utan att förlora kontrollen över massorna. För närvarande tror P W Botha inte på denna möjlighet. Han försöker vinna tid, att manövrera och även undvika en öppen kris idag inom sin egen regering.

Under samma period har regimen försökt att förändra situationen inom övriga södra Afrika, för att skydda sig mot varje risk för destabiliserande aktioner utifrån. Genom att framför allt använda militär aggression, men också genom stöd till gerillakrafter (UNITA, MNR) som är knutna till den och med ekonomiska påtryckningar, har den försökt åstadkomma en normalisering av förhållandet mellan grannstaterna och den sydafrikanska regimen, med början i Moçambique och Angola. Pretoria avsåg att förhandla sig fram till ett samförstånd, vilket skulle tillåta dem att utöka sina kommersiella möjligheter inom regionens marknader, för att uppnå ett de-facto-erkännande av sin egen legitimitet och isolera ANC:s bakre baser i dessa länder.

Sett från den synvinkeln har överenskommelsen, som tecknades med Moçambique den 16 mars 1984, varit en succé. ANC måste minska sin närvaro i Moçambique. Sydafrika kunde öka sin ekonomiska dominans där. Samtidigt vidmakthöll man sitt stöd till MNR-gerillan. Denna överenskommelse var ett resultat av Sydafrikas gynnsamma styrkeförhållande i

relation till Moçambique, som hade tömts på resurser av den portugisiska kolonialismen. Men medan Samora Michels regim var tvingad att underteckna denna överenskommelse, vilket Michel själv medger, så var den också ett resultat av svagheterna och motsättningarna inom Moçambiques regim.

Samma slags överenskommelse har utan svårighet uppnåtts med Swazilands nykoloniala regim. Den ekonomiska blockaden mot Lesotho och den följande statskuppen har just resulterat i att ANC's kadrer har drivits ut därifrån. Å andra sidan har försök att normalisera förhållandet till Angola, genom att underteckna Lusaka-avtalet den 16 februari 1984, inte gett några resultat för tillfället. Denna överenskommelse innehöll framför allt ett tillbakadragande av sydafrikanska trupper från Angola. Pretoria har stora svårigheter att göra detta och Namibiafrågan tvingar Sydafrika att genomföra militära operationer på angolanskt territorium. Fastän detta förvärrar den ekonomiska krisen i Angola, kan landet finna visst skydd bakom internationella förhandlingar om Namibia för att få visst stöd och hejda trycket från sydafrikansk utpressning. Närvaron av kubanska trupper i Angola och den militära hjälpen från östeuropeiska länder gynnar motståndet och tvingar sydafrikanerna till dyrbara upptrappningar.

Den amerikanska imperialismen har understött hela denna process. Den har deltagit direkt genom att utöva ekonomiskt tryck på dessa länder och till och med genom militär styrka genom sitt stöd till UNITA i Angola. Medan Reagan-administrationen har visat sig vara ganska öppen gentemot Moçambiques regim, så har den i Angola velat utnyttja sitt övertag så mycket som möjligt genom att öppet förena sig med UNITA och förbinda varje förhandling om Namibia med tillbakadragande av kubanerna. Den sydafrikanska regeringen har, stärkt av denna amerikanska inställning, bibehållit sin närvaro i Namibia och fortsatt sin politik med militära interventioner i hela regionen.

Att Nkomati-överenskommelsen lyckades är inte längre nog för den sydafrikanska regeringen om den på lång sikt vill säkra maximal neutralitet, eller till och med samförstånd, från grannstaterna. Vidmakthållandet av denna aggressionspolitik har blivit en ytterligare krisfaktor i Sydafrika. I synnerhet som ekonomin inte längre kan klara de oproportionerliga kostnaderna för apartheids förtryckarapparat och utrikes militäroperationer. Landet har faktiskt befunnit sig på krigsfot i tio år. Den tvååriga militärtjänsten tvingar unga vita att ta verkliga risker när de far iväg till Namibia eller till gränsen mot Moçambique. Det finns nu flera tusen unga vita som undandrar sig värnpliktsregistrering. I slutet av 1985 pekade siffrorna på att ca 3 000 sydafrikaner varje månad avsåg att lämna landet. En undersökning visade att ungefär 18% av de engelskspråkiga vita sydafrikanerna sade sig vara beredda att lämna landet inom de närmaste fem åren.

6) Efter ett stort antal mobiliseringar i början av 1985 har den politiska situationen ändrat sig. Liberalerna vänder sig idag häftigt emot några av apartheids viktigaste regler.

Till skillnad mot helt nyligen så begränsar liberalerna inte sina protester till att kräva en upp-
mjukad lagstiftning, en förbättring av förhållandena för svarta eller framsteg inom skolutbildning och yrkesutbildning. Det är inte bara en "lill-apartheid" som nu fördöms. Nu kräver de att de viktigaste apartheidlagarna avskaffas: Influx Control och Group Areas Act. Dessutom är den liberala strömningen i Sydafrika på det politiska planet huvudsakligen representerat av PFP, som sedan lång tid tillbaka anses knutet till finanskretsar och den engelskspråkiga kapitalägarkretsen, framför allt till Anglo-American Corporation. Kapitalet är starkt koncentrerat i landet. Ett halvdussin grupper har kontrollen över den enorma och rika gruvindustrin och sex bolag styr finanssektorn. Anglo-American Corporation har kontrollen över de fem största gruvbolagen och äger ensamt majoriteten eller en betydande minoritetsandel av aktierna i de fem största industritrusterna. År 1976 ägde detta

multinationella företag 250 bolag verksamma i 22 länder. Dess kapital är sammanknutet med 73 stora utländska banker och industrier. Liberalerna representerar således en avgörande del av viktigare sydafrikanskt kapital. Av samma skäl är de starkt knutna till imperialistiska intressen.

Makthavare som säger att de är emot apartheid, och som organiserar sig som påtryckningsgrupp, inbegriper ägarna till eller ledningen för Netbank, Toyota, Barclays. Anglo-American, IBM, Rank Xerox, Caltex, Kodak, BMW, Control Data, Coca-Cola, Argus publishers, Colgate, Volkswagen, General Motors och den viktiga Association of Chambers of Commerce (ASSOCOM). Vi kan notera att det är många dotterföretag till amerikanska bolag som har grundat "Corporate Council of South Africa" och har upprättat en "lobby" i Förenta Staterna för att sätta press på den sydafrikanska regimen.

Alla dessa delar i utvecklingen är av största betydelse. Det faktum att omfattande sydafrikanskt finanskapital och en del av de amerikanska multinationella bolagen samt politiker som Edward Kennedy öppet ställer sig i opposition till en västvänlig regim, ansedd som en viktig länk i den imperialistiska kontrarevolutionära kedjan, är värt att lägga märke till. Vi måste ta på allvar försöken att finna en förhandlingslösning som organiseras av dessa människor, vilka vill undvika en revolutionär explosion eller åtminstone en försämring av situationen och som nu försöker lösa de objektiva motsättningarna hos den kapitalistiska apartheid-ekonomin.

Men liberalernas perspektiv förblir förvirrat eftersom de inte kan komma ifrån den *motsägelsefulla* situation de befinner sig i och som är orsakad av själva krisen för systemet. De säger att de stödjer ett demokratiskt Sydafrika. De nämner nödvändigheten av fullt medborgarskap för de svarta och allmänna val för alla. Men de förblir förespråkare av en federal lösning och kan uppenbarligen inte förmå sig till att rensa ut alla sociala och rasmässiga orättvisor som diskrimineringen orsakar. Deras egna kapitalistiska intressen utgör en absolut gräns för deras önskan att reformera. Varje federationsliknande lösning skulle garantera en privilegierad och speciell plats för vita. National Convention-projektet, som PFP har försökt att konkretisera genom att bjuda in Inkatha-partiet under ledning av Buthelezi (hövding för Kwazulu "homeland") syftar till att dra till sig UDF eller en del av det. PFP-ledningens ställningstagande till förmån för allmän rösträtt undviker för tillfället formuleringen "en person, en röst".

Slutligen och framför allt förklarar de delvis sitt nuvarande fördömande av apartheid som ett försök att finna en lösning på den ekonomiska krisen genom att öka marknaden, reducera statens tyngd, eliminera det rasistiska systemets byråkratiska tröghet och genom att bygga upp en bred industristruktur i samverkan med de små bolag som kontrolleras av icke-vita.

Recessionen har radikaliserat en del av de ekonomiska makthavarna mot regimen. Men medan dessa människor idag visar sin villighet att kompromissa med befrielserörelsen, så vet de att den viktigaste kompromissen måste komma till stånd inom den härskande klassen mellan dem själva och andra grupper bland de ekonomiska makthavarna och inom statsapparaten. Detta kan endast resultera i sökande efter lösningar som ligger någonstans mitt emellan de olika alternativen, för en "realistisk" politik som föreslås av den liberala strömningen, något som skulle vara en fälla för den folkliga rörelsen.

Den revolutionära processen och massrörelsens nuvarande situation

7) I många avseenden, men inte uteslutande, utgår masskampen i Sydafrika från de nationella och demokratiska kravens mark. Den förtryckta befolkningen vill befria sig från apartheids ok; det önskar en jämlik, demokratisk och icke-rasistisk nation. Nivån på det våld och hat som den vita regimen har visat under de nuvarande mobiliseringarna bestyrker att rörelsen inte är

ute efter enkla reformer: den vill störta regimen, sopa bort rasistsystemet och förstöra alla dess institutioner. Denna massrörelse bär i sitt sköte en revolution.

De omedelbara målen för denna revolutionära kamp är följande:

- Göra slut på undantagstillståndet, befria alla politiska fångar, frihet för alla undertryckta att få organisera sig, demokratiska rättigheter för alla politiska fackliga och folkliga organisationer och upphävandet av alla landsförvisningar.
- Nedmonterande av hela apartheidsystemet, dess lagar, dess institutioner och dess väpnade styrkor och poliskår. Avveckla "bantustans" och ta bort all rassegregering inom politik, utbildning och kultur.
- Att upprätta ett enda demokratiskt parlament grundat på full rösträtt enligt principen "en person, en röst", utan diskriminering eller segregation beroende på färg, social klass, kön eller religion.
- Att skapa ett enat odelat, oberoende, icke-rasistiskt och demokratiskt Sydafrika. Stoppa ockupationen av Namibia och slut på militär aggression mot grannstaterna.

Den sydafrikanska revolutionen tar sin början som en *nationell demokratisk revolution* eftersom kampen är organiserad kring dessa mål. Rytmen och stadierna i de breda massornas radikaliseringsprocess kan inte kringgås på ett konstgjort sätt. Varje analys, som på ett mekaniskt sätt anser att apartheid i sig själv leder till att massorna har ett antikapitalistiskt medvetande, är sektaristisk och ineffektiv.

Men den folkliga rörelsen i Sydafrika — förtryckta massors rörelse — har i grunden omformats av de sociala och ekonomiska förändringarna sedan 1950-talet. Den nuvarande kampen är en kamp om makten. Det är en kamp vars kulmen kommer att vara upprättandet av en ny stat. I ett land, som har genomgått ett århundrade av rasdiskriminering, kan fulla demokratiska och nationella rättigheter inte uppnås genom en enkel demokratisering av institutionerna och av-segregering av lagarna genom några regeringsbeslut. Ett demokratiskt och icke-rasistiskt Sydafrika skulle kunna vara ett land där arbetarna skulle kunna få vilket arbete som helst utan diskriminering. Alla skulle ha rätt till samma yrkesutbildning och få samma lön för likvärdiga arbeten. Ungdomar skulle kunna få samma utbildning oberoende av inkomstförhållanden, vilka idag löper parallellt med rasrättvisorna och blir ett sätt att vidmakthålla segregeringen. Det skulle betyda att varje person skulle få möjlighet att bo, eller köpa ett hus, i vilken del av området som helst, vilket betyder att priset för egendom på landsbygden eller i staden inte ska orsaka en de facto-diskriminering, som kombinerar social orättvisa med rasförtryck såsom är fallet i Zimbabwe än idag. Offentlig service och sociala förmåner ska vara öppna för och lika för alla. De fattiga på landsbygden och en del av de arbetslösa i storstadsområdena skulle kunna leva på jordbruk.

I Sydafrika finns det ingen svart borgarklass i stånd till att utgöra kraften bakom denna revolutionära omvandling. Proletariatet, som har utvecklats under de sista tjugo åren och som har börjat införa sina egna handlingsmetoder och organisationer, är den enda klass som är i stånd till att verkligen leda denna revolutionära kamp. I ett land som Sydafrika skulle det, med de medel regimen förfogar över och med allt som står på spel för imperialismen, vara helt utopiskt att tro att en förvirrad folklig rörelse utan en proletär tyngdpunkt skulle kunna vinna. De demokratiska och nationella målen för omedelbart fram frågan om klasskaraktären hos den makt som skall genomföra denna revolution, återuppbygga en stat och vara i stånd att försvara den mot inre och yttre aggression organiserad av imperialismen. Med utgångspunkt från den sociala sammansättningen i Sydafrika kan svaret inte bli annat än ett som tillskriver proletariatet ledarrollen för massrörelsen.

Därför är det av största betydelse, i nuvarande och framtida mobiliseringar, att arbetarna och deras organisationer spelar den drivande rollen. Utsugningen och förtrycket av arbetarna, vilka är oskiljaktiga delar av förtrycket av de svarta massorna, har endast varit möjligt genom att de berövats alla politiska rättigheter. De svarta arbetarna utsugs som proletärer och förtrycks som svarta. Lösningen på arbetarklassens problem är idag knuten till utvecklingen av den nationella rörelsen för befrielse av alla de svarta massorna. Arbetarrörelsen är en del av denna rörelse.

Men revolutionens seger kräver enhet mellan arbetarna och de fattiga på landsbygden under arbetarklassens ledning. *Det är denna enhet som kommer att möjliggöra att fronten av apartheids alla förtryckta befästs.* Det för också med sig att dessa arbetare och lantbefolkningens intressen bör befinna sig i centrum för rörelsens omsorger när en enad, demokratisk och icke-rasistisk stat och nation grundas. Slutligen innebär det att det ekonomiska beroendet av imperialismen minskas, vilket i den nuvarande kampen belyser vikten av att massrörelsen är oberoende av imperialismen och av varje annat slags politisk eller ekonomisk intressegrupp inom det imperialistiska lägret.

Chartistströmningen, som leds av ANC, gör numera hänvisningar till socialismen. Men den har inte klargjort vilken klasskaraktär den nya staten bör ha. Den upprätthåller en godtycklig uppdelning mellan den nationella befrielsekampen och uppbygget av en regim grundad på arbetarmakt. På detta vis tenderar den att undervärdera, rent av försumma, den specifika roll den tilldelar mobiliseringar av industriarbetarklassen. I sin kritik av andra politiska strömningar fördömer den dem som för fram perspektivet på kamp för socialism, som ultravänsteristiska. Men denna polemik handlar inte om enkla skolnings- och agitationsproblem inom massrörelsen. *Den verkliga debatten gäller i själva verket klasskaraktären på den stat som framträder ur att apartheid störtats med revolutionära metoder.*

Dessutom är det endast proletariatets diktatur, i den leninistiska betydelsen av begreppet, som är förmögen att genomföra och försvara den nationella demokratiska revolutionens krav. Denna förståelse av den revolutionära processen är avgörande för massrörelsens inriktning. Detta innebär inte någon sekterism, om det är helt klart att rörelsen först och främst mobiliseras kring demokratiska krav och att detta kräver en enad front av alla de förtryckta och deras organisationer. Både perspektivet på proletariatets diktatur och klasskaraktären på den nya staten härrör i själva verket från innehållet i den demokratiska nationella revolutionen. Detta är skälet till varför den sydafrikanska revolutionen kommer att vara kombinerad, oavbruten och *permanent*.

Själva massrörelsen kommer kanske vid en del tillfällen att behöva målsättningar av övergångskaraktär, såsom expropriation av de monopolistiska sektorerna och de multinationella bolagen. Denna fråga finns underförstådd i en del resolutioner från COSATU:s grundningskongress. Den är också i centrum för debatten om innehållet i de nationaliseringar som föreslås i Frihetsbrevet (Freedom Charter).

Detta revolutionära perspektiv är varken isolerat från arbetarklassen eller ett sekteristiskt försök att tvinga ett "efterblivet lands" öde framåt. Att fullfölja de demokratiska och nationella uppgifterna kräver, tvärtom, att hela nationen byggs och omvandlas *under de proletära massornas ledning*, eftersom ingen annan klass är i stånd att ersätta dem i denna uppgift. Varje försök att kringgå denna uppfattning kan bara resultera i en till hälften fullgången revolution, vilket i praktiken innebär att man misslyckas med att lösa de demokratiska och nationella frågorna.

Med andra ord så sammanfaller kampen för de förtrycktas nationella befrielse med kampen för klassens frigörelse. Detta betyder inte att man fastställer den takt som verkligt socialistiska åtgärder måste genomföras i. I ett land som Sydafrika, där en del av de vita arbetarna kommer

att ställa sig på kontrarevolutionens sida, kommer övergångens problem att vara mycket speciella och komplicerade. I vilket fall som helst, så är socialistiska åtgärder inte bara beroende av inre styrkeförhållanden, utan också på yttre. Som tidigare revolutioner har visat, så tar sig proletariats revolutionära hegemoni speciella former vid varje tillfälle.

Men alla dessa problem kan dock inte lösas enbart genom massrörelsens spontana dynamik. För att den revolutionära processen ska kunna genomföras fullt ut, måste den ledas av ett proletärt revolutionärt ledarskap.

8) Massrörelsens nya uppsving de senaste åren påtagligt antagit formen av hundratals lokala föreningar. Dessa kan ta form av grannskapskommittéer, stadsdelsföreningar, ungdomsgrupper eller föräldrarna till elever, icke rassegregerade idrottsorganisationer, etc. Inom dessa föreningar förekommer de största politiska och ideologiska åsiktsskillnaderna. En del har en religiös inriktning, framför allt kristna eller muslimska; många är tvingade att i praktiken existera som rassegregerade grupperingar i den meningen att de svarar mot vissa bostadsområden som indelats enligt apartheidkategorier. Icke desto mindre utgör de ett viktigt verktyg för politisk aktivitet, inbördes hjälp och mobilisering.

Det är huvudsakligen dessa rörelser som har grupperats inom fronterna, varav den mest omfattande är den Förenade Demokratiska Fronten (United Democratic Front, UDF). Dessa föreningar leds eller kontrolleras vanligen av medlemmar av den lokala svarta småborgerligheten, de fria yrkena eller lärare. Men ganska ofta är de verkligen representativa och har auktoritet trots sin svaga förmåga att organisera sin folkliga bas på lång sikt och på fortlöpande basis.

Att denna typ av organisationer bildas, och då framför allt, deras enhet i bredare fronter, speglar på ett visst sätt enheten mellan olika sociala kategorier hos den förtryckta befolkningen. Detta förklaras lätt av det faktum att alla sociala skikt tillsammans drabbas av rasdiskrimineringen. Vad gäller den demokratiska kampen är den svarta småborgerligheten inte mindre aktiv än någon annan, vilket bojkotten 1984 av valen till de indiska och färgade kamrarna visade. Det skulle därför vara fel att systematiskt ställa de proletariserade och halvproletära massornas intressen mot de småborgerliga skiktens i de demokratiska mobiliseringarna mot apartheid. Problemet handlar inte bara om att i samma rörelse ena alla förtryckta, vars sociala ställning kan vara mycket olikartade. Problemet är ifall tyngdpunkten för en sådan enhetsfront ska ligga hos de mest proletära och folkliga skikten. Det problem som verkligen ställs är det som gäller att förena en fronten av alla förtryckta och arbetarklassens oberoende organisation.

Att en organisation som UDF bildades gav tillfälle att diskutera alla dessa frågor. UDF:s ledare har förblivit vaga på den här punkten och har kringgått problemet genom att helt enkelt upprepa, att enheten mellan alla undertryckta är nödvändig. Emellertid har viss kritik av dessa ledare, som har formulerats av andra strömningar, haft en tendens att vara "arbetarromantisk", dvs har — åtminstone i polemiken — undervärderat vikten av att organisera enheten med icke-proletära skikt. Givetvis bör politisk aktivitet söka öka de arbetande massornas klassmedvetande och egna uttrycksmöjligheter. Men den sydafrikanska situationen gör denna uppgift mycket komplicerad, och de taktiska frågorna kan vara av väsentlig betydelse i förhållande till styrkeförhållanden och konjunkturen. Mobiliseringar i förstäder och samhällen för fram problemet med formerna för kamp, demokrati och organisation, och olika sociala sektorer kan ha rätt olika svar på dessa frågor. Men de arbetande massornas klassmedvetande kan inte utvecklas genom att man stämplar de svarta småborgarna och små arbetsköparna på ett abstrakt och olämpligt sätt.

Icke desto mindre existerar sociala motsättningar och de kan till och med fördjupas inom den icke-vita befolkningen. Dessa motsättningar får inte undervärderas eller än mindre ignoreras.

De ger upphov till motstridiga ståndpunkter i frågor som den demokratiska uppbyggnaden på basplanet, eller inställningen till fackföreningsrörelsen.

Mellanskiktens utveckling inom den förtryckta befolkningen är en viktig fråga. Medlemmar av de fria yrkena, stora och medelstora affärsägare och små arbetsköpare utgör en samhällelig realitet av viss betydelse. Det finns en liten svart kapitalistisk sektor, vilken är slutprodukten av en viss utveckling av systemet. Det är sant att en betydelsefull del av dessa skikt idag sluter upp i den demokratiska rörelsen. Men en annan del utgör också basen för de politiska organisationer som samarbetar med den vita regimen. Marionettregimerna i "bantustans" finner också en bas och med brottslighet som ett resultat av dessa sociala skillnader. Fallet med Kwazulu, som leds av Buthelezi och hans Inkhathaparti, måste analyseras i ljuset av denna sociala utveckling.

Buthelezi styr inte bara med hjälp av våld och Pretoria-regimens medverkan. Han uttrycker de materiella intressena hos en välbeställd klass av småborgare och småbossar av zulus.

I den demokratiska rörelsen har också problem uppstått om huruvida man åter skall lyfta fram särskilda organisationer, såsom Transvaal Indian Congress och Natal Indian Congress, vilka är medlemmar av UDF. Frågan är om det är en nödvändig kompromiss med vissa indiska småborgerliga skikt i ett läge då kravet om icke-rasism ställs allt starkare och människor bestämt avvisar alla etniska och rasmässiga uppdelningar.

Föreningsrörelsen i bostadsområdena och förstäderna ställs ofta inför den här frågan, om inflytande från medelklassen i deras ledningar. Svårigheterna kan inte lösas genom att man utesluter sådana krafter. De utsugna massornas inflytande måste stärkas i dessa organisationer. Befolkningens demokratiska organisering måste gå framåt och på så vis gå bortom den huvudsakliga funktionen av centrum för initiativ, som många organisationer har (d v s man föreslår initiativ, men har inte någon strukturerad bas).

Men utöver dessa politiska debatter, begränsar i många fall förtrycket och massornas levnadsförhållanden den möjliga stabiliseringen av medborgarorganisationerna. Det är skälet till att den främsta svårigheten att övervinna är de allmänna styrkeförhållandena, förtrycket, för att skapa ett utrymme som tillåter en uppbyggnad av basen och möjligheter för praktisk organisation. Många problem av taktisk karaktär är förbundna med denna grundläggande nödvändighet.

Den viktigaste kritik som framförts mot UDF, av de som inte har anslutit sig till den, understryker att dess funktionssätt inte garanterar demokrati för basen eller att arbetarklassen speciellt kommer till uttryck och att den underförstått strävar efter en enad front med liberala strömningar (PFF, NUSAS, Black Sash).

UDF framträdde som en front mellan de kyrkor som motsatte sig apartheid (Boesak, Tutu) och Chartiströrelsen. Dessa kyrkor har ett avsevärt inflytande bland de svarta. De stod för en del av aktivistbasen hos UDF och gav den ett visst demokratiskt skydd mot regimen. Vidare bidrog de till att tillföra avsevärt finansiellt stöd från utlandet. Kyrkoledarna står inför motsägande krav: å ena sidan från massrörelsen, som pressar dem att skärpa tonen och sina uttalanden, och å andra sidan från den liberala borgerliga oppositionen, som pressar dem att framställa sig som en tredje kraft, öppen för återhållsamhet. De religiösa hierarkierna tenderar att vackla mellan dessa två ståndpunkter. Några ledare, som Tutu, kan ibland svänga fram och tillbaka mellan två roller, en inom UDF:s ram, den andra tillsammans med liberalerna i deras reformistiska projekt av typen "national convention".

Trots dessa motsägelser har Chartistströmningen kunnat vinna inflytande över UDF på många områden, och på så sätt finna ny mark för sitt ingripande. En följd har blivit att många vita intellektuella och liberaler har gått med i UDF eller sympatiserar aktivt med den.

Allt detta har givetvis inte löst UDF:s speciella problem. Men den funktion som tilldelats den av Chartistströmningen var inte att bli en verklig ledning för massrörelsen, utan att bilda en ram för återskapandet av den politiska rörelsen och för en allians med andra beståndsdelar. Därför engagerar den sig inte särskilt mycket med problem som rör aktiviststrukturerna, fortlöpande organisation och politisk skolning av folket. Detta är skälet till att UDF under den senaste perioden ofta främst framträtt i form av ungdomsgrupper.

Allvarliga problem uppkommer uppenbarligen när dessa grupper visar stark sekterism gentemot var och en som inte identifierar sig med UDF eller Freedom Charter. Dessa grupper stod bakom sammanstötningarna med fackföreningsmedlemmar från FOSATU i Uitenhagen i mars 1985, attacker mot svarta bussförare från bolag som ägs av vita i East Rand i juli 1985, konflikter med AZAPO eller vidare de övergrepp som begicks (och senare förkastades av organisatorerna) under konsumentbojkotten mot vita affärer. Deltagarna i en mycket bred nationell sammankomst, som sammanförde många rörelser, inklusive uppenbarligen UDF, påtalade ofta och skarpt "oordningen", "överdrifterna" och dessa ungdomsaktioners negativa effekt. En del av dessa ungdomars aktioner visar sig vara oordnade p g a avsaknaden av ett effektivt proletärt inflytande inom massrörelsen.

Regimens selektiva förtryck gentemot UDF:s lokala ledningar och dess medlemsorganisationer har försvagat fronten som helhet. Fronten, som vid sitt grundande inte lyckades dra in alla delar av massrörelsen, har t o m mindre möjligheter idag att få till stånd detta på samma villkor. Vidare har UDF upphört att framställas som en eventuell samtalspartner för de liberala sektorerna. Dessa krafter har nu vänt sig direkt till ANC:s ledarskap i exil.

Bortsett från UDF är den andra betydande enhetsfronten National Forum, vars medlemmar inbegriper, bland andra, AZAPO, organisationer och vänstergrupperingar som Cape Action League. Från början såg sig NF som en mera begränsad gruppering än UDF. Man definierade sig som en enhetsram för politiska studier och inte som en massfront. Å andra sidan ville man framträda som ett vänsteralternativ till UDF och Freedom Charter. Forums program, "manifesto of the Azian people", kombinerar direkta demokratiska krav med strategiska ställningstaganden för skapandet av en "demokratisk, antirasistisk arbetarrepublik". Men denna rörelse har inte för ett ögonblick lyckats lösa svårigheterna och motsättningarna hos sitt ursprungliga projekt. I själva verket har dom försökt att förena två mål: att uppträda som ett alternativ till UDF i massrörelsen och å andra sidan att framställa sig som en ny politisk pol som kämpar för ett socialistiskt perspektiv. Vidare så tillät inte dess heterogenitet som beror på dess olika medlemsorganisationer den att gå framåt på någon av de båda nivåerna. Den är inte någon massfront, eftersom den försöker att programmatiskt staka ut en socialistisk riktning, som under nuvarande omständigheter inte skulle utgöra något annat än en minoritet. Inte heller är den en klart och entydigt definierad politisk strömning eftersom dess olika medlemsorganisationer fortsätter att ha påtagliga meningsskiljaktigheter. Utöver detta har speciella svårigheter visat sig vad gäller AZAPO, som är Forums dominerande organisation, vilken, som representerar ett framsteg i förhållande till äldre traditioner av svart medvetande, förblir heterogen samt ofta kritiseras för sin sekterism. Det verkar rent av som om AZAPO har varit ganska tystlåtet vad gäller enat frontarbete med UDF. Man stödde till exempel inte generalstrejken (stayaway) i Transvaal i november 1984.

Allt detta förlamar allvarligt National Forum och innebär att dess aktivitet är ojämn. Det har emellertid förtjänsten av att offentligt ha fört fram problemet med de strategiska målen för den sydafrikanska revolutionen, genom att ta ställning för en socialistisk republik. Denna politiska debatt är av största betydelse och påverkar alla dem som innehar ansvariga poster inom massrörelsen och dess organisationer. Men överdriven propaganda för en socialistisk republik kan inte i dagsläget utgöra grunden för att samla massrörelsen. Genom att vare sig

vara en massfront eller ett politiskt parti har därför National Forum stora svårigheter med att ro iland någondera av dessa uppgifter.

Huvudfrågan för massrörelsen att lösa är den som gäller enhet i handling, mellan olika befolkningsgrupper, och i synnerhet mellan folk som lever i förstäder och grannskap och industriarbetarna. Gradvis har det uppstått gemensamma och enade aktioner, som för dem samman, såsom generalstrejken i Transvaal och vissa konsumentbojkotter. Men denna tillfälliga enhet ger inte någon varaktig lösning på frågan om enhetsfronten mot regimen och makthavarna. En äkta och enad strävan mot gemensamma former och aktioner och organisationer måste fortfarande komma till stånd.

I själva verket finns det objektiva skäl för att man ska bilda skilda medborgarföreningar och fackföreningar. Arbetslöshetens omfattning som påverkar en stor del av befolkningen, en del arbetens instabilitet och det faktum att många svarta arbetar för små bolag eller i hemarbete, ger allt upphov till en helt annorlunda erfarenhet än den delar av arbetarklassen får, vilka drar fördel av en viss stabilitet, trots omsättningen av arbetskraft och friställningarna.

Fackföreningsrörelsen är i första hand ett uttryck för detta arbetar-klassskikt, en minoritet, men kvalitativt avgörande för den revolutionära kampens framtid. Den sociala uppdelningen kommer inte att kunna överbryggas endast genom att man låter olika organisationsformer samverka. De första enade aktionsformerna måste utvecklas, vilket kommer att stärka inflytandet från medborgarrörelsen och, i synnerhet, från arbetarrörelsen, när väl en gång möjligheterna till självorganisering blir bättre inom de folkliga föreningarna. Idag är de viktigaste fackföreningarna med några få undantag, ganska utanförstående i förhållande till grannskapen och förstäderna. Fackföreningsledningarna måste övervinna dessa problem och skapa stabila centra inom samfälligheterna.

9) En av de mest slående händelserna under de senaste åren har varit utvecklingen av de oberoende fackföreningarna och att man den 30 november 1985 bildade ett enat förbund som omgrupperade en del av dem. Trots det faktum att en del av de fackföreningar, som står nära teserna från Svart Medvetenhet (Black Consciousness), vägrade att ansluta sig till COSATU, utgör detta ett betydande steg framåt för arbetarklassen och en viktig seger för landets alla förtryckta.

Detta skede uppnåddes inte utan stora motgångar. Ett stort antal fackföreningsmedlemmar betalade med sina liv i detta försök att bygga en verklig organisation för svarta arbetare. Utvecklingen av gruvarbetarnas fackförening (NUM) år 1984 var en viktig händelse, som uppmuntrade steg mot ett enande från olika spridda delar av den sydafrikanska arbetarklassen. Detta framsteg för klassens fackföreningsverksamhet bidrog också politiskt till eftertanke och diskussion om krav och mål för fackföreningskampen. Resolutioner från COSATUS grundande kongress speglar detta framsteg. Några av dem är öppet antiimperialistiska och antikapitalistiska, i synnerhet när det gäller fördömanden av de multinationella bolagen.

Oberoende och icke rassegregerad fackföreningsverksamhet, som förenats i COSATU, utvecklades på basis av den ekonomiska utvecklingen i landet och framväxten av det svarta proletariatet i storindustrin, vilket banade väg för en uppkomsten av en ny generation arbetaraktivister.

Efter de svarta massornas nederlag 1960-1963. genomgick Sydafrika en betydande industriell tillväxt. Både återinvestering av vinsterna som gjorts i de stora gruvbolagen och det massiva inflödet av imperialistiskt kapital spelade en roll i detta. Att en del sydafrikanskt kapital, som hade varit placerat utomlands under den förra perioden togs hem, bidrog också. Denna industriella tillväxt drog fördel av statliga stimulansåtgärder och att en lokal finansmarknad upprättades.

Sydafrikansk industri utgjorde huvuddelen av BNP redan år 1946. men det dröjde till 1970 tills landet blev ett industriland i egentlig mening. Under 1950-talet var större delen av bolagen små. År 1954 hade 65% av arbetsplatserna endast nio anställda och 92% mindre än 49.

Icke desto mindre skapade detta en svart arbetarklass som, även om den inte nödvändigtvis var koncentrerad till de stora arbetsplatserna, är samlad i jättelika getton inom landets fyra eller fem viktigaste industriområden. Under hela denna period måste arbetsköparna stabilisera denna arbetskraft och ge den viss yrkesutbildning. En del av arbetsgivarna kringgick lagarna och försökte anställa ett skikt av halv-kvalificerade svarta yrkesarbetare.

Det gynnade stadigvarande anställning och bostadsort för ett betydande skikt av arbetarna, trots de krav på förflyttning av arbetskraften, som påtvungits de svarta arbetarna.

Det finns nu tio miljoner svarta, som bor i stadsområden utanför "bantustans". Samtidigt har den indiska och färgade arbetarklassen vuxit, vilket resulterat i att grupper, som hållits åtskilda på alla andra områden i samhället, har träffats på verkstadsgolvet.

Från 1960 till 1970 ökade antalet löntagare i tillverkningsindustrin med 65%, och ökade från 658 026 arbetare till 1 070 033. Produktionsvolymen ökade i genomsnitt med 8,4% per år mellan 1963 och 1968. Bara den privata industrin ökade sin produktion med 157,6% under 1960-talet. Tillverknings- och byggnadsindustrins andel av BNP var 28,2% år 1970, jämfört med 10,5% för gruvindustrin. Proletariatets utvidgning speglas av att andelen kvinnor i arbetarklassen har ökat under de sista tjugo åren. Från år 1973 till 1981 ökade andelen kvinnliga arbetare inom den svarta arbetarklassen med 23,9% i skoindustrin. 15,2% inom handel och 12% inom textilindustrin.

Denna sociala utveckling har också visat sig i socio-ekonomiska omflyttningar sedan 1972. Men det var framför allt strejkerna i Natal 1973, som utgjorde en vändpunkt för utvecklingen mot en ny arbetarrörelse. Officiell statistik visar en språngartad ökning från 71 strejker år 1972 med 8 814 arbetare inblandade till 370 strejker med 98 029 arbetare inblandade år 1973. Dessa strider rörde sig huvudsakligen om lönehöjningar, men de uttryckte tydligt att ett nytt slags social utmaning mot apartheid hade framträtt, där man inom vissa områden krävde lönehöjningar varierande mellan 50% och 300%. År 1969 fanns det bara 13 afrikanska fackföreningar med inte mer än 16 000 medlemmar. Efter 1973 föddes ett nytt slags fackföreningsverksamhet, som i synnerhet härrörde från Trade Union Advisory and Coordination Council (TUACC). Dess fackföreningar byggdes upp utanför TUCSA, ett yrkesindelad förbund som kontrollerades av vita fackföreningar. Jämte bildandet av andra fackföreningar vid den här tiden, skapades Federation of South African Trade Unions (FOSATU) som ett nationellt förbund 1979 och organiserade enskilda fackföreningar för varje industri. Samtidigt bildades ett antal av vad som skulle kunna kallas "allmänna" fackföreningar, såsom Western Province General Worker's Union (senare GWU) och South African Allied Workers' Union (SAAWU).

Under den här perioden ökade antalet medlemmar i dessa oberoende fackföreningar från 70 000 år 1979 till 200 000 år 1982 och mer än 400 000 år 1983. Antalet svarta arbetare i fackföreningarna, inberäknat de inom TUCSA, ökade från 223 661 år 1980 till 741 194 år 1983, på grund av deras erkännande och ett "closed shop"-system (d v s att en arbetsplats är öppen endast för fackligt organiserade arbetare; ö.a.)

Svarta arbetares kamp inom industrin, vilken gick tillbaka efter 1973-1974, tog fart igen i slutet av 1970-talet. Från 90 konflikter år 1977 med 15 091 strejkande blev det en ökning till 394 konflikter med 141 571 strejkande år 1982. År 1984 var det, enligt officiella siffror, 469 strejker vilka mobiliserade 181 942 arbetare varav 174 897 var afrikaner. Antalet förlorade

strejkdagar var 379 712 och konflikterna gällde huvudsakligen löner, erkännande av oberoende fackföreningar och permitteringar. Slutligen bevisade de nya fackföreningarna, under denna utveckling, sitt växande inflytande och inplantering i dessa rörelser.

De nya lagarna som blev resultatet av Wiehahnkommissionen (1979 till 1981) försökte modifiera arbetsmarknaden en aning, samtidigt som de försökte begränsa de nya fackföreningarnas tillväxt. I slutändan skapade de nytt utrymme för och möjliggjorde därefter det legala erkännandet av icke rassegregerade fackföreningar. Det hade blivit möjligt eftersom ledningarna inom denna rörelse visste hur de skulle utnyttja regimens och arbetsköparnas (främst de multinationella bolagens) olika politik. Den vikt man i en del fackföreningar lade på att först av allt bygga upp sig på fabriksnivå, i arbetarklassens bas, och på att stabilisera sin existens genom delstrider, vilka ofta var framgångsrika, utgjorde en mycket konstruktiv infallsvinkel. Icke rassegregerade fackföreningar kunde därmed dra fördel av situationen till och med gentemot domstolarna.

Men dessa taktiska frågor klöv fackföreningsrörelsen, när diskussioner om samgående kom igång. Medan alla de oberoende fackföreningarna fördömde de existerande bestämmelserna, accepterade några att av taktiska skäl bli officiellt registrerade och delta i industriråd (industriell councils). De övriga fackföreningarna fördömde detta förfaringssätt som varande mer eller mindre samarbete med arbetsköparna. Det var i allmänhet fackföreningarna som var medlemmar i FOSATU och Council of Unions of South Africa (CUSA) som antog den förstnämnda ståndpunkten. Den andra stöddes i början av vissa fackföreningar som hade utvecklats ur Svart Medvetenhet-traditionen, Chartist-influerade fackföreningar och några övriga som GWU.

En annan diskussion avsåg vilken typ av fackföreningar man borde bygga, om man skulle bygga upp dem indelade efter industrisektorer eller som allmänna fackföreningar. De olika valmöjligheterna ledde naturligt till olika sätt att strukturera basen i fackföreningarna. En del fackföreningar rättfärdigade valet av allmänna fackföreningar med behovet av att ingripa i bostadsområden. I praktiken kombinerade den här frågan två problem: hur fackföreningar ska gripa in i den politiska massrörelsen och problemet med den mindre stabila svarta arbetskraften, de s k "commuters" (flyttande arbetare som måste återvända dagligen eller ofta till sin "bantustan") ofta med osäkra anställningar i synnerhet inom servicesektorn. En fackförening som SSAWU försökte att ge prioritet åt denna typ av fackföreningsverksamhet genom att bygga upp sig som en allmän fackförening, ingripa i bostadsområden. ansluta sig till UDF och försöka mobilisera arbetare från bantustan Ciskei. SSAWU hade stora svårigheter som bottnade i deras mycket svaga ingripande på arbetsplatserna och förtrycket som den vita regimen och administrationen i Ciskei utsatte den för.

Den tredje stora debatten gav upphov till meningsskiljaktigheter mellan de som önskade icke rassegregerade fackföreningar och de som förespråkade svarta fackföreningar, för att på så vis hindra vita från att ta ledande poster. Den senare inställningen företräds idag av CUSA och AZACTU, vilka har vägrat att ansluta sig till COSATU och bibehåller sin tro på den "svarta medvetenhetens" ideologi.

I alla dessa diskussioner, där fackföreningarna formerade sig i olika grupper, framstod FOSATU som den organisation som de andra organisationerna relaterade sig till. Det var FOSATU och en del andra fackföreningar (General Workers Union, Food and Canning Workers Union, Cape Town Municipal Workers Association slutligen anslöt sig också National Union of Mineworkers) som spelade en dominerande roll i samtalen om samgående. FOSATU intog denna roll som ett resultat av sitt verkliga inflytande i kampen.

Fackföreningarna inom FOSATU ledde 1982 103 konflikter med 87 226 strejkande. Samma år ledde t ex ett annat förbund, CUSA, tio strejker med 3 675 arbetare och SSAWU sex

strejker med 2 671 arbetare.

Dessa problem vad gäller orienteringen utmynnade 1983 i frågan om fackföreningarnas anknytning till de politiska fronterna, till UDF eller National Forum. De viktigaste fackföreningarna beslutade att ansluta sig till någondera fronten. Trots kritiken, från de fackföreningar som hade anslutit sig till UDF, gällde problemet aldrig att förneka nödvändigheten för fackföreningsrörelsen att ge sig in i den allmänna politiska kampen. Problemet var och förblir takten för och vilka former denna politiska aktivitet borde ha, utgående från att rörelsen nyligen bildats och ännu inte befäst sin ställning. Dessutom var varje fackförening tvungen att ta ställning i förhållande till de politiska strömningar, som var de främsta drivfaktorer bakom dessa fronter. Frågan om grundläggande arbetardemokrati på basplanet, hur fackföreningarna faktiskt ska representeras, eller om förhållandet till liberalerna (vilka emellanåt är fackmedlemmarnas chefer) är helt logiskt knutna till denna politiska debatt. Det är mycket betecknande att de fackföreningar, som spelade den centrala rollen i enhetsprocessen, är desamma som vägrade ansluta sig till UDF eller National Forum. Två uppsättningar av ider om hur man skulle bygga fackföreningsrörelsen stod alltså, mer eller mindre klart uttryckt, emot varandra under den här perioden. Generalsekreteraren för FOSATU, Joe Foster, betonade 1982 "behovet av en arbetarklassrörelse" och framhöll att arbetare "måste sträva efter att bygga sina egna kraftfulla och effektiva organisationer även när de är en del av en bredare folklig kamp". Detta stod verkligen i motsättning till den linje som föreslogs av de fackföreningar som anslöt sig till UDF, till exempel Sidney Mufamadi, från GAWU, som förklarade: "En del vill uppfatta arbetarklassen som om den enbart fanns på fabriksgolvet. Vår uppfattning är att även de människor som inte står vid maskinerna... kan anses föra en arbetarklassens kamp i de frågor de tar upp på de olika platser där de kämpar... verkar för att underminera de klassförhållanden som det nuvarande samhället bygger på".

Denna debatt speglar motsättningarna inom massrörelsen idag. En stor del av befolkningen, som är socialt marginaliserad i "bantustans", svarta förstäder och fattiga bostadsområden, kan bara organiseras genom medborgarorganisationer. En annan del av den svarta befolkningen, en minoritet, men icke desto mindre bestående av flera miljoner människor, som har mer eller mindre stadigvarande arbeten inom industrin, gruvorna eller en del servicenäringar, finner i fackföreningsrörelsen nya former för organisering. Förhållandet mellan dessa två kompletterande organisationsformer kan inte enkelt fastställas med ledning av det antal medlemmar var och en har. Frågan om en enhet är av betydelse för alla massorganisationer och UDF och National Forum har försökt att besvara den. Men det finns också en fråga om vilken tyngd arbetarklassen ska ha i en rörelse, som är mycket heterogen vad gäller kamperfarenheter, organisationsformer och ibland dess sociala sammansättning. Detta utgör grunden för politiska och organisatoriska uppspaltningar. Även om alla håller med om att enigheten i denna enorma rörelse måste förbättras och garanteras, så råder fortfarande stora meningsskiljaktigheter om vad denna enighet ska innehålla, särskilt vad gäller vilken roll den nyligen framvuxna arbetarrörelsen ska ha, så väl som utvecklingstakten och vilken form dess oberoende politiska uttryck borde ta sig.

Det är denna debatt som har skilt ett antal fackföreningsledningar från Chartiströmmingen, de senaste åren. Medan de förstnämnda vill hävda oberoendet för sina projekt, så har de senare försökt att etablera sig som en alternativ ledning för fackföreningsrörelsen:

- South African Congress of Trade Unions (SACTU), en exilorganisation, med anknytning till ANC, har med orätt hävdat sig vara ett slags "underjordiskt fackföreningscentrum", och mer eller mindre leda händelseutvecklingen inom fackföreningsrörelsen, vilken den uppmanar att sluta upp bakom ANC:s fanor.
- Kommunistpartiet attackerade våldsamt FOSATU:s ledning, genom att ibland kritisera den

för att den inte erkände kommunistpartiets roll som proletär förtrupp och för att den skulle vilja ersätta det i denna funktion samt ibland klandrade FOSATU-ledningen för att vilja reducera kampen till ekonomism. Partiets centralkommittéförklarade 1978, i ett avgörande ögonblick för den fackliga utvecklingen, att den främst önskade uppmuntra svarta fackföreningar, som hade vägrat registrera sig.

- Chartistströmningen inom fackföreningarna, i synnerhet inom SAAWU, intog en rigid ståndpunkt mot registrering och deltagande i industriråden (Industrial Councils). Den fördömde vad den ansåg vara en vägran att ingripa på det politiska området när de viktigaste fackföreningarna vägrade att ansluta sig till UDF.

Det råder ingen tvekan om att Chartiströrelsen i denna diskussion för en tid förde fram sekteristiska ståndpunkter. Verkligheten har varit utslagsgivande: den linje man fördömde ledde inte till förräderi eller integration. De fackföreningarna som kritiserades har kanske inte löst alla sina problem, men de har upprättat stabila strukturer. Slutligen har åtgärderna för en facklig enhet främst legat på deras ansvar. När väl processen för att grunda en enad facklig centralorganisation väl bekräftats, korrigerade Chartiströrelsen gradvis sin linje. Men andra problem dök upp: medan SACTU, utanför landet, sade sig stödja en enda fackförening per industri, föreföll organisationer inom landet, som SAAWU, fördröja en stor del av sin omvandling från en allmän fackförening till industrifack, vilket resulterade i att de länge betraktades som "observatörer" av de fackföreningar som var mest indragna i föreningsprocessen.

Men å andra sidan måste dessa "enighetsfackföreningar", som de har kallats, och vilka försöker framställa sig som en separat och oberoende kraft, övervinna ett viktigt problem, nämligen det som gäller att ingripa utanför arbetsplatserna i bostadsområden och förstäder. Eftersom de vill framställa sig som en proletär samlingspunkt, måste de inte bara stabilisera de fackliga organisationerna på fabrikerna. De måste gradvis utvidga sitt verksamhetsfält till andra delar av massrörelsen. Det har förekommit avsevärda brister i koordinationen av hur mycket av den ena och den andra delen av uppgiften som genomförts. Den aktiva propaganda, som har bedrivits av en del fackföreningar till förmån för en bojkott av de "indiska" och "färgade" valen år 1984, deras avgörande närvaro i generalstrejken i Transvaal i november 1984 och vid organiseringen av vissa konsumentbojkotter av vita affärer, har banat väg för dessa organisationers första betydelsefulla närvaro på detta område. Men det är troligt att det här ännu finns stora områden att fylla.

Frågan om de arbetslösa — den stora delen av den marginaliserade befolkningen — är också en viktig fråga för fackföreningsrörelsen. COSATU:s kongress beslutade att organisera dessa arbetare. Varje framsteg i den här riktningen kommer att skapa öppningar för fackens ingripande och organiserande verksamhet i bostadsområdena. Frågan om de arbetslösas fackliga organisering är därför knuten till problemet med fackföreningarnas oberoende politiska uttryck i förstäder och samhällen. Alla dessa problem kommer nu att debatteras inom COSATU. Det nya förbundet kommer att ha interna diskussioner av avgörande betydelse för kampens framtid för Sydafrikas förtryckta och för arbetarklassens framtid. I en tid då det talas så mycket om "reformer" och när makthavarna i de största bolagen talar om "demokrati" är det av avgörande betydelse att industriarbetarklassen kan ingripa på ett oberoende sätt och göra sina egna krav gällande.

ANC, dess politiska program och frågan om den revolutionära ledningen

10) ANC är idag den viktigaste politiska organisationen inom den nationella befrielseströrelsen. Dess inflytande är särskilt starkt i de afrikanska förstäderna. Den har ett avsevärt inflytande över UDF som sådant och också över ett stort antal av dess

medlemsorganisationer.

Den uppfattas också av vita demokratiska skikt som den viktigaste organisationen att förhålla sig till. Att ledare, som Nelson Mandela, permanent hålls fängslade symboliserar för massorna kontinuiteten och orubbligheten hos en rörelse, som grundades redan 1912. Denna funktion ger den ett slags legitimitet bland stora grupper av massorna.

Från början grundades ANC som en nationalistisk, reformistisk gruppering, vars mål var att utöva press på regimen för att uppnå vissa verkliga demokratiska rättigheter för afrikanerna. Efter andra världskriget började en ny generation aktivister att genomdriva en ändring av ANC:s praktik. Radikaliseringen berodde på flera faktorer: påverkan från befrielsekampen över hela världen, samhällsutvecklingen i Sydafrika, vilken gynnade nya kampformer, att Nationalistpartiet fick makten och upprättandet av apartheidsystemet, kontakter med kommunistpartiet och möjligheten att dra nytta av nya nationalistiska utvecklingar i de svarta Afrika. Men fram till slutet av 1950-talet såg ANC sig själv som en afrikansk rörelse, som höll fast vid sin idé om ett demokratiserat Sydafrika, men var beredd att kompromissa om en federationsliknande konstruktion där flera "raser" eller "nationer" "existerade". Detta var tankegångarna, vad gäller den nationella frågan, som låg bakom genomförandet av Congress of The People, som 1955 ställde sig bakom *Freedom Charter* (Frihetsbrevet). Denna kongress inbegrep ANC, South African Indian Congress, Coloured People's Congress, Congress of Democrats och fackföreningsfederationen SACTU. Under hela denna period upprätthöll ANC en vacklande inställning mellan stöd till massrörelsen och stöd till de vita liberalerna. Det var den tidpunkt då den var för en stor nationell förhandling, som skulle sammanföra de olika folken i Sydafrika. Många av dess ledare trodde ännu att förändringen kunde bli av på fredlig väg. Men den fortsatta utvecklingen och den interna debatten gjorde att saker och ting inte förblev statiska. En av de "heta" interna frågorna gällde frågan om vita kunde få bli medlemmar i ANC, vilket också knöt an till förhållandet till kommunistpartiet och frågan om medlemskap för en del av dess kadrer. Dessa var de frågeställningar som låg bakom utbrytningen av den strömning som vägrade bryta med den afrikanska nationalistiska traditionen inom rörelsen, och bildandet av Pan-African Congress (PAC) 1958. Under samma period började den politiska situationen att förvärras. Massrörelsen sökte nya kampformer, men lyckades inte tvinga regimen att retirera när den började genomdriva apartheidbestämmelserna och upprätta förtrycksmaskineriet. Efter 1957 gick antalet strejker ned, både i antal och vad gäller antalet deltagande arbetare. Massrörelsen var splittrad, nätt och jämt politiserad och dåligt organiserad. Massmöten ägde rum 1960 i Sharpeville och Langa på uppmaning av PAC. Massmötena organiserades för att man skulle genomföra massbränning av de interna passen som de svarta var tvungna att bära. Polisen sköt mot massorna och dussintals människor dödades. ANC och PAC förbjöds. Nederlaget bekräftades 1963 när de viktigaste ledarna arresterades.

ANC tog då ställning för väpnad kamp. Detta val gjordes inte bara som ett resultat av förändringar i dess politiska linje p g a de nya styrkeförhållandena och regimen våld. ANC korrigerade också sin syn på det sydafrikanska samhället och tog intryck av utländska erfarenheter, med början hos den algeriska revolutionen. Valet av väpnad kamp gjordes också mot bakgrund av de väpnade uppror som hade förekommit i reservaten under 1950-talet och fram till 1963. ANC uttalade sig därför för vad man kallade väpnad kamp på landsbygden, en linje man tycks ha hållit fast vid fram till händelserna i Soweto 1976. Men Sydafrika var ett land vars sociala och ekonomiska struktur förändrades snabbt och möjligheterna att effektivt genomföra en sådan linje klart framstod som alltmer illusoriska.

Men större delen av ANC:s ledning befann sig nu i exil, en del i afrikanska länder i regionen för att organisera väpnade aktioner, och en del i Europa för att bygga upp en apparat för att representera ANC utomlands. När massrörelsen återuppstod år 1973 fick ANC betala priset

för sitt strategiska lappverk och svagheter hos sin ledning inom Sydafrika — man ställdes helt enkelt åt sidan av händelseförloppet. Rörelsens politiska liv ägde rum enbart i exil och projektet med väpnad kamp inskränkte sig till väpnad propaganda, även om det senare har sina förtjänster ty än i dag har ANC ett visst förtroende hos massorna på sådana aktiviteter. Men deras politik gav dem likväl inte någon linje för att kunna ingripa i massrörelsen när den åter framträdde. ANC korrigerade inte heller denna linje efter Durban-strejken 1973; en strejk som markerade ett nytt skede. Omorienteringen verkade de inleda, och då med viss försening, först efter kampen i Soweto 1976. Effekterna av nederlaget 1960-1963 varade bara i cirka tolv år, och ungdomskampen 1976 bekräftade detta. Men än en gång var det en annan strömning än ANC, som skulle vara framträdande i dessa händelser, nämligen Svart Medvetenhet (Black Consciousness), uppbytt av en ny generation aktivister.

ANC kom senare att vinna över en del av dessa aktivister, i synnerhet dem som flydde från landet, utan några politiska lösningar, och som hamnade i flyktingläger i grannländerna, där ANC var inflytelserikt och kunde erbjuda perspektivet på väpnad kamp. Detta var den period, då rörelsen inriktade sig på uppseendeväckande aktioner i bostadsområdena, med hopp om att ekonomiskt riva upp landet.

ANC skulle komma att ta igen förlorad mark genom att försöka förena sig med den nya radikaliseringsvågen efter 1981. Man kunde göra detta trots bristen på klar strategi under hela den föregående perioden och trots att man i viss utsträckning stått utanför den nya omgruppering som var på gång inom landet, därför att man lade stor vikt vid frågeställningarna eller organisation och i synnerhet underjordiska nät av aktivister och kadrer. ANC lyckades utbilda en del av sina aktivister, som blev förmögna att djärvt och modigt ta avsevärda risker i det underjordiska arbetet. Det hade rätt i att använda och dra nytta av de radikala demokratiska känslor som fanns inom en liten grupp unga vita, vars småborgerliga ursprung inte utgör något hinder mot att man använder denna strömning och till och med försöker vinna över en del av den till kampen.

ANC har också varit förmöget att ta taktiska initiativ och utnyttja en del öppningar, där det viktigaste är grundandet av UDF. I detta skede av kampen, när en hel serie taktiska och organisatoriska frågor inte har lösts av massrörelsen, har ANC åtminstone byggt upp ett stabilt inflytande inom merparten av de medborgerliga organisationerna.

ANC:s strategiska inställning går nu ut på en *demokratisk revolution som säkrar de förtrycktas befrielse*. Även om man nu betonar arbetarnas speciella roll för denna revolution, så definierar man inte exakt vad det sociala innehållet hos denna nya statsmakt skulle vara. Med utgångspunkt i ANC:s och dess militanternas inflytande kommer detta att påverka de åtgärder och organisationsformer som idag antas inom massrörelsen. Det kan också inverka på hur UDF behandlar sina relationer till liberalerna.

ANC har gradvis förändrat sin linje under de senaste åren. Man verkar ha övergivit uppfattningen om den demokratiska kampen som fler-nationell. Att oberoende fackföreningar har framträtt, som hävdar sig vara icke rassegregerade (non-racial), — alltså i andra termer än flerrasiga (multi-racial) — har varit en faktor bakom denna förändring. ANC har också utifrån samma tankegångar sagt att man inte längre är anhängare av ett nationellt konvent, som skulle kunna innebära en federativ lösning.

Under flera månader har man valt att tydligare än förut demonstrera sina relationer till kommunistpartiet (KP). Deras press har fört ut dess programmatiska likheter med KP. Val till styrelsen för ANC, vid dess kongress i juni 1985, bekräftade detta genom att man officiellt valde in välkända KP-ledare. 125 år har förhållandet till KP varit ett viktigt politiskt problem inom ANC. PAC:s utbrytning var till en del orsakat av detta. Skapandet av den militära flygeln, Umkonto we Sizwe (Nationens Spjut), möjliggjorde för KP att förstärka sitt

samarbete och inflytande. Tiden kring Morogorokonferensen 1969, den sista kongressen före den 1985, var också ett tillfälle för denna debatt. ANC har alltid tagit avstånd från sammankopplingen mellan sig själva och KP, eftersom Pretoria-regimen alltid använder detta argument för att legitimera sitt förtryck. Men nyligen började ANC-pressen lovorda KP som arbetarklassens parti och har publicerat artiklar signerade av välkända ledare inom KP. Det sydafrikanska KP presenteras systematiskt som rörelsens ständige allierade.

Kommunistpartiets press pekar öppet på dess relationer med ANC. KP, vars ledning också befinner sig i exil, höll sin sjätte kongress några veckor före ANC:s och bekräftade i sin plattform att man ämnade "... att delta i och stärka den befrielseallians för alla klasser och skikt, vars intresse tjänas av den nationella demokratiska revolutionens omedelbara syften. Denna allians uttrycks genom befrielsefronten som leds av African National Congress".

Kommunistpartiet, som framställer sig själv som uttrycket för den proletära förtruppen, försvarar en revolutionsuppfattning som direkt härrör från den stalinistiska traditionen. Dess press brännmärker fortlöpande vad den kallar ultravänsteristerna, de "nya sydafrikanska marxisterna" och en del fackföreningsledare som inte identifierar sig med ANC. KP visar på en och samma gång upp en överdrivet optimistisk analys av situationen, ett sektaristiskt förhållningssätt mot andra strömningar och en mekanisk uppdelning av den revolutionära processen. Det säger t ex:

"...Det är från djupet av dess tragedi och lidande, som den överväldigande majoriteten av folket i Sydafrika, vita såväl som svarta, nu vänder sig till Freedom Charter för att få inspiration i sin kamp för att kunna undkomma den mardröm de nu lever i. Det är sant att det kan finnas en del motståndare till regimen, som fortfarande slåss för Freedom Charter eftersom de är motvilliga att förena sig med ANC eller Sydafrikanska KP, som de uppfattar som dess upphov och främsta tillskyndare. Likväl kan man, utanför en skara av rasister och en handfull ultravänsterister, finna få som avvisar någon av de grundläggande principerna i Freedom Charter, vilket idag förenar ANC- och icke-ANC-anhängare, kommunister och icke-kommunister, frihetskämpar och pacifister, i en bred front som förpliktigar sig att störta apartheid och fullfölja det första steget i en nationell demokratisk revolution."

För närvarande kombinerar ANC sin nationalistiska tradition med en strategisk grundidé, som man har hämtat från kommunistpartiet.

Denna syntes har i hög grad hjälpt ANC att utvecklas under de senaste tjugo åren. Den gav dem en ny analys av samhälle och klasser i Sydafrika. Förmågan att bygga en apparat, att skapa ett fast nätverk av internationellt stöd, att manövrera taktiskt på ett sätt som ANC aldrig skulle ha kunnat, bottnar i de relationer som har utvecklats med det sydafrikanska KP. Allt detta gav den förmåga att ingripa och göra det möjligt för dem att till viss del dra nytta av rörelser de inte hade givit upphov till. Den symboliska användningen av Mandela och av Freedom Charter tillåter den att pedagogiskt framhäva sig själva inför massorna som det naturliga och följdriktiga politiska resultatet av deras mobiliseringar. Freedom Charter används som ett demokratiskt grundprogram. Då det är skrivet 1954, är det, även om det tolkas som en enkel plattform för agitation, märkt av den tidens sociala situation och den inställning ANC då hade till den nationella frågan. Det var produkten av en bestämd historisk konjunktur. Dessutom kan Freedom Charters formuleringar, om nationalisering av monopolen, visa sig stå i motsättning till en kompromisslinje gentemot den vita oppositionen. Alla dess problem visar sig i det sätt på vilket ANC använder Freedom Charter. Ibland presenteras det som det aktuella programmet för kampen, och som den nationella demokratiska revolutionens fulländade uttryck. Vid andra tillfällen används det som symbol, en samlingspunkt med syfte att påvisa ANC:s historiska kontinuitet och dess planer för en bred front, från Folkkongressen 1955 fram till UDF idag.

Ett av de viktigaste problemen som ANC:s ledning står inför idag är frågan om fackföreningsrörelsen och COSATU. Under den fyra år långa debatten om fackföreningsrörelsens enande, visade sig Chartistströmningen inom facket vara svag och i minoritet. Detta bekräftade den försening denna strömning visade när det gällde att förstå de ändrade förhållandena i det sydafrikanska samhället, men även att det i den politiska massrörelsen försiggår en flera årtionden gammal debatt om frågor som är lika viktiga om arbetarklassens roll, befrielsekampens sociala mål, allianser mellan klasser och massdemokrati.

Liberalerna har börjat att öppet ordna diskussioner mellan den vita oppositionen och ANC. Den 13 september 1985 for en delegation affärsmän till Zambia för att möta ANC:s ledning. Den bestod av representanter för de viktigaste kapitalistiska grupperna och institutionerna i landet. Den 12 oktober var det dags för PFP:s ledning att fara till Zambia för att möta ANC. Därefter har metodistkyrkan och afrikanska studiecirklar gjort resan. Huvudpersonerna har alla offentligt medgivit att diskussionerna rörde ANC:s framtidsplaner för samhället, hur man ska radera apartheid och om de liberala idéerna om ett "nationellt konvent". Inga överenskommelser har nämnts, men alla parter har insisterat på att ANC måste vara del i varje förhandlingsprocess. Ett antal deklarationer, och t o m åtgärder, som de regelbundet vidtar visar att den borgerliga oppositionen har för allvarlig avsikt att fortsätta på den inslagna vägen. Genom att nu uppmana regimen att förhandla med svarta ledare, först och främst med ANC, söker liberalerna en tredje väg ut ur den nuvarande krisen i det sydafrikanska samhället. Men motsättningarna är sådana att denna lösning skulle betyda att en ledning, som ANC:s skulle åtaga sig att hålla tillbaka massrörelsen och för bestående tid leda in den i lugnare fåror. För närvarande har ANC använt diskussionerna i Zambia för att framställa sig själva som den viktigaste samtalspartnern, både nationellt och internationellt. Man avvisade förslaget om ett "nationellt konvent", som har varit ett av dess krav under 1950-talet.

Det är alltför tidigt att utvärdera möjligheterna till någon slags överenskommelse mellan dessa parter.

Kontakterna med liberalerna uppstod inte igår, och massrörelsen verkar till deras fördel i de nuvarande diskussionerna. Vid det här stadiet av diskussionerna ser de svarta massorna förbindelserna med liberalerna som en taktisk nödvändighet för att förstärka isoleringen av Botha, fördjupa regeringskrisen och hålla tillbaka regimen förtryckarmaskineri. Dessa diskussioner kan inte fördömas som sådana, även om det är berättigat att det försiggår en debatt i massrörelsen om de långsiktiga målen med sådana diskussioner. Det är riktigt att utnyttja meningsskiljaktigheter inom den härskande klassen. Det är möjligt att dra fördel av krisen i den borgerliga ledningen, men det får inte ske genom att man pantsätter massrörelsens oberoende och dess revolutionära dynamik. Det är givet att varje framsteg i de "halvofficiella" förhandlingarna eller diskussionerna kommer att påskynda den politiska och strategiska debatten i det förtryckta folkets rörelse. Om det inte längre rörde sig om att taktiskt utnyttja splittringar inom den härskande klassen utan om *förhandlingar*, skulle debatten följaktligen inriktas på frågan om kompromisser. Från det ögonblicket skulle hela perspektivet för den sydafrikanska revolutionen och massornas behov börja diskutera i förhållande till ANC:s politik.

När väl dessa diskussioner mellan liberalerna och ANC offentliggjordes krävde de senare, bland sina första krav, att förbudet mot dem skulle hävas. De försöker så långt som möjligt att genomdriva de fördelar man har vunnit genom dessa möten. Om storkapitalet och liberalerna vill anse dem som sin viktigaste samtalspartner, den nödvändiga mellanhanden mellan dem och massrörelsen, så kräver ANC i utbyte att få bli lagligt. Om en sådan händelse inträffade som ett resultat av en regeringskris och en politisk ommöblering i statsledningen, är det helt säkert att ANC skulle bli ett parti med massivt organiserat stöd och en ny politisk situation skulle uppstå. Medan ANC ibland framställer sig som en bred nationell front där alla kan

finna sin plats, uppfattar andra krafter dem däremot som en väl begränsad politisk strömning, i synnerhet om man tar hänsyn till deras band till kommunistpartiet. Men en legalisering av ANC, eller bara att deras inflytande i massrörelsen ökade, skulle understryka deras problem med att, på en och samma gång, vara en nationell massrörelse och en ideologiskt mycket avgränsad politisk strömning.

Om ANC, i en form eller annan, kunde arbeta legalt eller halvlegalt inom landet, skulle det innebära att de allmänna villkoren för handling skulle ha ändrats på en grundligt sätt. Alla politiska krafter skulle då ha möjlighet att existera offentligt och försvara sina ställningstaganden. Sådana förhållanden skulle därför öka möjligheterna för en politisk organisation som uttrycker arbetarklassens intressen, det vill säga ett arbetarparti.

11) Även andra politiska riktningar är- ANC kämpar idag i Sydafrika. Den mest kända av dessa är Svart Medvetenhet, som framträdde i slutet på 1960-talet och början på 1970-talet. Denna riktning spelade en framträdande roll vid ungdomsmobiliseringarna i Transvaal år 1976. Men den föll snabbt sönder därefter. Dess nationalistiska ideologi gynnade uppkomsten av en del sekteristiska attityder, som lades till dess organisatoriska svårigheter.

I vilket fall som helst så byggde eller influerade en del av den här riktningen en viktig gren av den oberoende fackföreningsrörelsen (CUSA och AZACTU). Det är denna del av fackföreningsrörelsen som, med undantag av gruvarbetarfacket NUM, för tillfället har vägrat att gå med i COSATU med förväntningen att det finns vita aktivister i ledningen. Om denna inställning inte ändras, kommer de två facken att i framtiden finna sig själva ställda åt sidan och till och med ställas inför en svår kris.

De styrkor, som framträtt ur den, sträcker sig från rätt högerinriktade svarta nationalistiska ståndpunkter till strömningar som gradvis har anammat ett marxistiskt synsätt på samhället. En del ser nu det svarta proletariatet som den sociala förtruppen för den folkliga rörelsen och säger att man stödjer bildandet av ett svart arbetarparti.

Azanian National People's Organisation (AZAPO) återspeglar också den här utvecklingen. Men dess åsikter är fortfarande heterogena. Det är emellertid den enda organisationen med nationell inplantering, som inte är knuten till Chartist-strömningen. AZAPO har problem med sin politiska linje t ex vad gäller enhetsfrontstaktiken, enhetsrelationer med UDF-organisationerna och analysen av icke rassegregerad fackföreningsverksamhet. Deras tvetydiga inställning, vid tiden för strejken i Transvaal i november 1984, avslöjade dessa politiska svårigheter. I egenskap av nyckelmedlem i National Forum försökte AZAPO att ställa upp en alternativ ståndpunkt gentemot Chartist-strömningen. Men detta syfte har inte uppnåtts.

Pan-African Congress (PAC) verkar inte längre ha några verkliga, samlade styrkor inom Sydafrika. Detta utesluter inte möjligheten, att en del aktivister verkar i andra rörelser, som alltjämt identifierar sig med denna strömning. PAC har alltid upprätthållit ett litet nät utanför landet som tillåtit det att ibland kunna ingripa i solidaritetsrörelsen.

Å andra sidan finns det ett antal organisationer, sammanslutningar och grupperingar, som syftar till att utveckla en annan linje, än ANC:s och Svart Medvetenhets strömningar, genom propaganda om arbetarklassens roll som förtrupp, det socialistiska perspektivet och avvisandet av allianser med den liberala borgerliga riktningen. En del av dessa grupper har, sedan lång tid tillbaka, försvarat ståndpunkten om "icke rasuppdelning" och har traditionellt manat till kamp för en enda nation, i motsats till ANC:s tidigare flernationella inställning. Denna strömning är dock mycket svag och utspridd, ofta reducerad till propagandistisk och ideologisk verksamhet. Bland dess mest kända organisationer återfinns *Cape Action League* (medlem av National Forum) och *New Unity Movement*. Ett antal av dessa organisationer

försökte 1983 att upprätta en bred enhetsfront mot regimen planer på en reform av konstitutionen. Det var så Disorderly Bill Action Committee of the Cape (DBAC) föddes. Men det knakade i fogarna i förhållande till Chartistorganisationerna vad gällde DBAC:s funktion och alliansfrågan och det ledde till kommitténs sammanbrott.

Denna strömning står idag inför två huvudproblem som begränsar dess genomslagskraft: å ena sidan dess splittring, som betyder att den måste ena sina krafter, om dess resurser och åhörarskara ska växa, och å andra sidan nödvändigheten av att mer exakt utarbeta en konkret linje för ingripanden och inte begränsa sig till att försvara "principiella" ställningstaganden. För att uppnå detta måste den ta upp taktiska och agitatoriska frågor i massrörelsen med större flexibilitet och nyansrikedom. Exempelvis har dess kritik mot UDF koncentrerats främst på alliansen med liberalerna. Massorna lär sig emellertid främst genom sina egna dagliga erfarenheter, och denna kritik av UDF kan man inte tillgodogöra sig på denna nivå. En organisation kan bara vinna ett visst förtroende inom rörelsen genom sin egen förmåga att ta initiativ och genomföra aktivistengripanden.

Trots dessa svårigheter drar denna strömning för ögonblicket fördel av att det inom fackföreningsrörelsen finns en del ledare, som har hävdats sitt oberoende av UDF och Chartismen. Dessa fackföreningars höga organisationsgrad och deras objektiva inflytande legitimerar radikala ställningstaganden rörande arbetarklassens roll. Men det kan inte i evighet användas som en ursäkt för, och en motvikt mot, inflytandet från UDF och ANC. Denna strömning kan inte utveckla sitt inflytande endast genom sin programmatiska profil. Utgående från sin egen förmåga att ta initiativ och att aktivt ingripa, skulle den kunna utveckla en dialog med andra krafter vad gäller strategiska frågor, som ställs på dagordningen av massrörelsens kraftiga uppsving och av fackföreningsrörelsens uppkomst.

12) Bland de stora politiska frågor, som den nationella befrielserörelsen står inför, finns frågan om situationen och framtiden för de svarta massorna på landsbygden. Ett av huvuddragen i apartheiddiskrimineringen gäller möjligheterna att äga land och rätten att arbeta på sin egen jord. "Land Act" förbehåller 87% av marken för de vita. Ändamålet med denna lagstiftning är att skapa "bantustans", som föser samman reserver av jordbruks- och industriarbetskraft på stambasis och frigör den bästa marken för utveckling av ett vitt kapitalistiskt jordbruk. Denna politik ledde till att de afrikanska småbönderna förflyttades och därmed till att de olika typer av afrikanskt jordbruk som fanns delvis utplånades: traditionell samfällighet, enskilda små ägor, "skördearrenden" (sharecroppers, som betalar arrende med en del av skörden), "kontantarrenden" (cash-tenants, som betalar arrende kontant) och "arbetsarrenden" (labour-tenants, som betalar arrende genom extra arbete), som levde i ytterkanterna av vita jordbruk.

Sista fasen i den här processen fullbordades år 1956 när alla artiklarna från 1936 års lagändring utvidgades till att gälla hela landet. År 1936 fanns det fortfarande en miljon afrikaner som arbetade med jordbruk i de vita zonerna, d v s som arbetsarrendatorer på vita farmar. Det fanns inte fler än 163 000 år 1964, därefter 16 000 år 1973, och då endast i provinsen Natal.

I slutet på 1960-talet försvann de sista nybyggarna ("squatters"), varav många hade arbetat som "cash-tenants" för någon vit farmare. I början av 1960-talet fanns det ungefär 350 "svarta punkter" ("Black spots") med afrikanskt jordbruk i de vita zonerna (varav 250 fanns i Natal). De har praktiskt taget försvunnit idag.

Å andra sidan finns det omkring 1,5 miljoner jordbruksarbetare, som arbetar för 70 000 vita farmare och för de multinationella jordbruksbolagen. Deras löner är bedrövligen låga och arbetsvillkoren är fruktansvärda. Även enligt regeringens siffror så har reallönerna sjunkit under de senaste tjugo åren. Viktiga imperialistiska multinationella bolag (Unilever, Nestlé,

Leibig, Cadbury, Tate and Lyle) verkar inom den industriella jordbruksnäringen, och deras plantager drar fördel av apartheidlagarna. Dessa bolag har nu mekaniserat sin verksamhet och gjort en del av sin svarta arbetskraft överflödigt och därmed stimulerat denna utveckling inom hela den vita jordbrukssektorn. Den senare är i allmänhet modern, och koncentrationen av mark till större ägor fortgår: 25% av de största arbetsplatserna svarar för 75% av jordbruksinkomsterna. Staten skyddar kraftigt denna jordbrukssektor och garanterar att den har tillgång till underbetald arbetskraft och konstlat höga marknadspriser för sina produkter.

I motsats till detta är jordbruket i "bantustans" dömt till en permanent kris. Redan före andra världskriget led befolkningen i reservaten av en betydande undernäring, eftersom deras jord inte gav tillräckligt mycket. Afrikanskt jordbruk började upplösas beroende på i synnerhet befolkningstrycket. Självförsörjningsproduktionen av livsmedel föll under 1930-talet. Processen fortsatte och förvärrades under 1950-talet som en följd av sociala och ekonomiska förändringar i användandet av jorden, vilket orsakades av utvecklingen av "border industries" ("gränsindustrier"), som tvingade fram befolkningsomflyttningar och koncentration av befolkningen till vissa delar av "hemländerna" (homelands). Denna tilltagande ödeläggelse av självförsörjningsjordbruket resulterade i hungersnöd under torkan åren 1982-1983.

År 1981 stod afrikanskt jordbruk för mindre än 6% av landets totala jordbruksutbud. Men inte mer än 10% av denna produktion sändes ut på den kommersiella marknaden. Vidare är situationen mycket olika beroende på vilken region det gäller: Natal-distriktet har en indisk jordbrukssektor och det finns en liten afrikansk sektor i Kwazulu. År 1975 placerade den sistnämnda ut 12% av sin produktion på den lokala marknaden. Men detta skikt av små zulufarmare utgör just en bas för Buthelezi's Inkathaparti.

Å andra sidan kontrolleras en del av jordbruket i bantustans av den reaktionära byråkratin hos de lokala marionettregimerna, och i en del fall har vita farmare tagit över jorden i dessa områden. Självförsörjningsjordbruk utgör normalt inte den huvudsakliga inkomstkällan för afrikanska familjer, som bor på ett stycke jord. Redan 1970 var mer än hälften av den manliga befolkningen, som normalt lever i landsortsområdena, bort från hemmet och denna siffra närmade sig 70% i en del områden. 1975 var den mängd pengar, som skickades hem av dem som flyttat, en och en halv gång större än den inkomst, som jordbruket gav upphov till och motsvarade 86% av värdet av självförsörjningsjordbruket. Denna tendens har sedan dess förstärkts.

Det står klart att levnadsstandarden i de svarta landsbygdsområdena huvudsakligen upprätthålls av de män som arbetar i de vita områdena. Därför kan man ifrågasätta om en afrikansk bondeklass bestående av stabila sociala grupper och som reproducerar sig genom sitt eget jordbruk, verkligen existerar. De sista stora striderna på landsbygden var de i Witzieshoek (1950), Zeerust (1957-1959), Mpondoland (1960), Tembuland (1962-1963). Idag existerar ingen kamp för jorden som sådan. Det enda motstånd, som ibland uppstår, rör folkomflyttningar, som organiseras för att ändra gränserna för något "homeland". Kampen för jord har för närvarande inte tagit sig uttryck i revolter på de vita farmarna eller i reservaten. Det massiva markövertagandet, folkomflyttningarna, som förekommit sedan generationer tillbaka, och apartheidsystemets tvångströja i allmänhet, minskar de objektiva och subjektiva möjligheterna för delstrider som enbart fokuseras på återtagandet av förlorad mark.

Kampen för att krossa hela rasistsystemet kommer att avgöra om det eventuellt uppkommer någon mobilisering på landsbygden i den här frågan. Den kommer till stor del att formas av de organisationsformer och styrkeförhållanden som upprättas i städerna. Utvecklingen av ett intensivt kapitalistiskt vitt jordbruk skulle kunna vara en faktor, som gynnar ett kollektivt övertagande (i en eller annan form) av en del av de stora ägorna och plantagerna efter en revolutionär seger. Men idag är det inte möjligt att räkna ut vilka exakta krav de svarta

massorna på landsbygden, och städernas halvproletariserade skikt, kommer att ställa. Att bantustanssystemet krossas är den första åtgärd som kommer att leda till en radikal omfördelning av jorden till landsortsbefolkningen och eventuellt till en del av de arbetslösa i städerna. Omfördelningen kan inte begränsas till de gamla bantustans, där jorden vanligen är dålig, utan kommer på ett grundläggande sätt inbegripa dagens vita jordbruk. Men det är idag omöjligt att förutse det exakta utseendet på en jordreform, som fullständigt kommer att omvälva den nationella strukturen på markanvändningen och möjligheterna att socialisera en del av det storkapitalistiska jordbruket. Det är mobiliseringarna och de proletära organisationernas roll som delvis kommer att avgöra medvetenhetsnivån och kraven hos de agrara och halvproletära massorna.

Arbetarklassen och ledningen för massrörelsen måste ta hänsyn till alla dessa faktorer för att stärka enheten mellan städernas och landsbygdens massor. Organiseringen av kampen på de vita farmarna och plantagerna försvåras mycket av den extrema osäkerhet som råder vid anställning inom jordbruket. Samma sak gäller för bantustans, där det förtryck som utövas av de reaktionära administrationerna, är synnerligen våldsamt. I båda fallen återstår problemet med att utarbeta lämpligt slag av politisk agitation och organisation för dessa delar av befolkningen, COSATU:s kongressbeslut, att bilda en fackförening för jordbruksarbetarna, skulle kunna innebära en viktig vändpunkt i den svarta kampens historia. Svårigheterna kommer att vara enorma, när man utgår ifrån det fruktansvärt osäkra situationen för dessa arbetare samt de förtrycksmöjligheter, som står de vita ägarna till buds, vilka är kända för att vara regimen mest reaktionära anhängare. Men COSATU:s beslut möjliggör aktivistarbete, vars politiska konsekvenser kan bli avgörande.

13) Den nya nivå kampen har ställs inför nya problem. I det nuvarande skedet ställs omedelbart frågan om att länka samman massmobiliseringarna (skolbojkotter, bojkotter av vit affärsverksamhet, transportbojkotter) med den organiserade arbetarrörelsen. Utan ett sådant närmande kommer svårigheterna att torna upp sig, i likhet med 1985 års bojkottaktioner. Det finns möjligheter att börja lösa den här frågan tack vare COSATU:s tillkomst. Men fackföreningarna kan inte lösa alla dessa svårigheter på egen hand. Fram till att det enade förbundet bildades, byggdes varje fackförening upp enligt en bestämd linje och plan. Idag är alla, eller nästan alla, arbetare med i COSA TU, vilket ändrar formen för debatten om den fortsatta inriktningen.

Det andra problemet handlar om massornas självförsvar samt initiativ som tas på det området, så att en ny offensiv kan utvecklas. Fram till dagsläget har obetydligt eller inget gensvar givits på den här punkten. Troligen söker ANC efter ett svar på det här problemet, med den väpnade propaganda, man hittills har genomfört, kommer inte att ge någon lösning. Vidare kan man i Sydafrika omöjligt räkna med en sonderfallsprocess inom armén. Det finns inget kortsiktigt svar på denna fråga, men varje organisation, som strävar efter att leda den revolutionära processen, måste börja göra framsteg inom det här området.

Allt större viktiga politiska och organisatoriska frågor beror på de strategiska mål man ställer upp för den sydafrikanska revolutionen. Mer exakt uttryckt, så beror de olika demokratiska och nationella kravens dynamik och innehåll på klasskaraktären hos den stat, som utvecklas ur ett störtande av apartheidregimen, och som kommer att uppfylla dem. Man löser inte alla dessa problem på samma sätt, om man som mål anger en "demokratisk stat", som inte är socialt definierad, eller en stat av proletariats diktatur.

Behovet av en proletär ledning framträder logiskt ur vår analys av den revolutionära processen i Sydafrika.

Om en sådan ledning existerar eller inte, mäts inte bara i hur stort inflytande den eller den organisationen har i massrörelsen, utan också i dess program och praktik. Kampen för att

effektivt genomföra de demokratiska uppgifterna kräver, i vilket fall som helst, att arbetarklassen står i centrum av mobiliseringarna. Detta mål är emellertid ännu långt ifrån uppnått i Sydafrika idag. Att stärka arbetarrörelsen och bilda en erkänd ledning för arbetarklassen är uppgifter, som är nödvändiga för att förhindra att de nuvarande striderna slutar i en återvändsgränd utan att ens lyckas lösa de viktigaste demokratiska kraven.

Ingen, bortsett från kommunistpartiet, gör idag anspråk på att vara denna ledning. ANC presenterar sig som ledningen för den nationella befrielseströrelsen, som samlar alla klasser, men inte på något vis som ett revolutionärt arbetarparti — en roll man underförstått lämnar till KP.

Det är knappast möjligt att räkna med en revolutionär seger för massorna med en sådan bristande synkronisering mellan uppgången i masskampen och uppbyggandet av det revolutionära partiet — såvida man inte tror på en demokratisk revolution utan de arbetande massornas organiserade ledarskap. Å andra sidan skulle det vara fel att dra slutsatsen att en sydafrikansk social uppbyggnad skapar en slags spontan, automatisk folklig ledning utan ett ledarskap, som griper in med sitt program och sitt agerande för att organisera och försvara den.

Frågan om arbetarpartiet har tagits upp i relation till fackföreningsfrågan. Joe Foster, generalsekreterare i FOSATU, hade år 1981 tagit upp nödvändigheten av ett sådant parti. Hans tal utlöste betydande funderingar om de verkliga möjligheterna att bilda ett arbetarparti grundat på fackföreningsrörelsen. Joe Fosters hänvisningar till ett tänkbart "arbetarparti" förlänade honom skarpa attacker från kommunistpartiet. Emellertid har, sedan dess, ingen givit någon mer precis, konkret synpunkt på den möjlighet som uttrycktes av denna fackföreningsledare. Uppenbarligen är det inte ett enkelt problem, mot bakgrund av ANC:s inflytande å ena sidan, och splittringen inom fackföreningsrörelsen å den andra. Under nuvarande omständigheter skulle framväxten av ett arbetarnas massparti, grundat på fackföreningarna, medföra ett förtryck mot fackföreningarna, vilket ställer den viktiga frågan om försvaret av uppnåddas landvinningar som uttryck av fackföreningarna. Den eventuella framväxten av ett parti grundat på fackföreningarnas landvinningar skulle, i vilket fall som helst, bero på en kombination av diverse initiativ såväl inom fackföreningsrörelsen själv, som inom dess periferi och den politiska rörelsen. Genom praktisk enhetssamverkan och gemensamma politiska överväganden, skulle perspektiv och ömsesidigt förtroende kunna byggas upp på lång sikt, mellan aktivister, som ingriper på olika fronter men är beredda att bygga en gemensam politisk organisation. Men detta nödvändiga samgående kring ett så ambitiöst projekt skulle endast kunna uppnås genom att man utgår ifrån den massbas, som redan har uppnåtts i fackföreningarna.

Det är omöjligt att idag exakt säga vilken väg, som bär framåt, i uppbyggnaden av en revolutionär politisk ledning inom arbetarklassen, eller när och hur länge detta kommer att utveckla sig. Vi kan inte förutse de interna politiska omgrupperingarna av massrörelsen, som kommer att krävas för att ett sådant mål ska kunna uppnås.

Det verkar emellertid som om de politiska debatter och konflikter, som rör striden om makten över massrörelsen, är på väg. Utvecklingen av ANC, å ena sidan, och bildandet av COSATU, å den andra, utgör faktorer i denna utveckling.

Organisering av bred och enad solidaritet

14) Uppsvinget i de folkliga mobiliseringarna i Sydafrika, som den vita regimen besvarat med förtryck, kräver bredast möjliga stöd och aktiv solidaritet över hela världen. Fjärde Internationalen manar alla sina sektioner att lägga stor prioritet vid detta arbete, att hjälpa till att organisera våldiga enhetsaktioner mot den sydafrikanska rasistregimen, för frigivande

av Nelson Mandela och alla politiska och fackliga fångar och mot imperialistiska regeringars och multinationella bolags medbrottslighet med rasistregimen.

Vissa imperialistiska regeringar och en del bolag, som verkar i Sydafrika, har vidtagit långtgående åtgärder i form av ekonomiska och politiska påtryckningar mot den sydafrikanska regeringen. De motiv var och en har är olika, men de medverkar alla till att söka en förhandlingslösning, som undviker en revolutionär kris, och som i framtiden behåller en gynnsam ram för imperialistiska intressens fortbestånd i det här landet.

Amerikanska institutioner har dragit tillbaka mer än fem miljarder dollar från bolag med intressen i Sydafrika. År 1985 stoppade eller bromsade åtminstone tjugo amerikanska bolag sin ekonomiska verksamhet i landet. Tolv stater, 39 städer och 67 universitet har sålt aktier, i bolag verksamma i Sydafrika, till ett värde av 5,4 miljarder dollar. Enligt Department of Commerce (USA:s finansdepartement) föll direkta amerikanska investeringar från 2,6 miljarder dollar 1981 till 1,8 miljarder 1984. Den sydafrikanska politiken i Namibia har inte längre dessa kretsars förtroende. Militära operationer i Angola, inklusive sabotage av en oljekälla tillhörande American Gulf Oil Company, upprör dem. Systematiskt undertryckande av demonstrationer oroar dem, ty de ser det som ett bevis på brist på någon alternativ politik. Genom hela 1985 har förtroendekrisen i Bothas regering förvärrats. En del av den amerikanska härskande klassen tror inte längre på Ronald Reagans politik av ”konstruktivt engagemang”, vilket oförändrad består i stöd till Pretoria-regimen i Förenta Staternas intressens namn. I själva verket bekräftar den nuvarande krisen att amerikansk hjälp och stöd inte har varit till någon hjälp för att undvika regimen kris, även om detta gynnade militära och diplomatiska operationer i övriga södra Afrika. Den reformpolitik Reagan lovade i utbyte mot detta stöd har visat sig vara ett rent skämt. De kapitalistiska påtryckningsgrupperna, som vill gå längre, vad gäller strukturförändringar i Sydafrika, tar inte bara sociala risker med i beräkningarna. De anser också att tiden är mogen för att mer permanent ändra det, på apartheidlagar baserade, sydafrikanska ekonomiska systemet. Det är kombinationen av dessa ekonomiska och politiska kännetecken, som förmår dessa kapitalistkretsar att idag inta en hållning, som är mycket hårdare än tidigare. Den största uppmärksamhet måste ägnas åt denna utveckling, ty långt ifrån att frikänna dessa krafter från deras tidigare praktik, så representerar den ett nytt vapen i imperialismens arsenal för att pressa tillbaka den svarta rörelsen i moderata fåror, i avsikt att fånga och försvaga den.

Den brittiska regeringen kritiserar den sydafrikanska regeringen på samma formella sätt som Reagan, men försöker hur som helst också att uppmuntra en förhandlingsprocess, genom att diskret stödja en ”grupp med betydelsefulla personer”, vars avsikt sägs vara att gynna kontakter mellan ANC och Botha-regimen.

Alla dessa manövrer får inte stå i vägen för verklig, aktiv solidaritet. Uppmaningar att bryta alla kontakter med den sydafrikanska regeringen, att motsätta sig försäljning av Krugerrand och att bojkotta alla idrottsförbindelser med Sydafrika, måste systematiskt tas upp. Kravet på en ekonomisk bojkott av Sydafrika är ett centralt tema för solidariteten, framför allt i imperialistländerna. Argumenten, som säger att svarta skulle lida av en sådan bojkott, håller inte. Alla sydafrikanska organisationer har själva avvisat den förklaringen och vill ha en upptrappning av sådana åtgärder mot Sydafrika. Kampanjen för totala sanktioner eller bojkott måste användas för att visa regeringars medbrottslighet eller passivitet gentemot rasistregimen och för att belysa betydelsen av imperialistiska intressen i landet. Denna aktivitet mot regimen måste också vara ett medel för att utveckla konkret solidaritet hos arbetarna och anti-imperialistiska rörelser, till stöd för organisationer som kämpar i Sydafrika. Att organisera direkta kontakter och stödja medborgarorganisationer i kampen, är ett naturligt komplement till protestkampanjen mot regimen.

I afrikanska länder, där Sydafrika-frågan har speciell genomslagskraft, är det nödvändigt att extra belysa passiviteten hos regeringar, som mer än ofta begränsar sig till endast apartheidfientlig retorik, utan att ge någon verklig hjälp till den svarta rörelsen. När det i dessa länder existerar en början till en oberoende solidaritetsrörelse, är det nödvändigt att göra kampformerna och de sydafrikanska förtryckta massornas mod allmänt kända. Eftersom COSATU har sagt att man är för kontakter med oberoende afrikanska fackföreningar bör initiativ tas för att bygga upp sådana kontakter i länder där sådana finns.

Ändamålet med solidaritet är att öka ungdomars och arbetarrörelsens aktiva medverkan i solidariteten med Sydafrikas förtryckta.

Den sydafrikanska massrörelsen genomgår interna uppsplätningar på nivåer som omfattar politiska, fackliga och medborgerliga organisationer. Internationalens press bör rapportera dessa olikheter. I ett land, där massorna kämpar mot rasistiskt barbari och kräver framför allt grundläggande mänskliga rättigheter, är det inte solidaritetsrörelsens uppgift att göra ett val bland organisationerna och aktivisterna och välja ut dem som i första hand ska ha stöd. Under nuvarande förhållanden kan inga politiska förhållanden berättiga ett sådant handlingsätt. Kampen i landet kommer att bli lång. Den kommer att vara mycket komplicerad. Alla delar i denna rörelse måste ges solidaritet utan sektarism eller undantag. Den måste ges till COSATU och till ANC, och till alla de sociala och politiska krafter som kämpar mot apartheid.

Våra medlemmar bör försvara denna inställning i de solidaritetskampanjer eller -kommittéer där de är aktiva. Våra sektioner ingriper utifrån ett ställningstagande om solidaritet med alla oberoende och icke rassegregerade organisationer, som representerar dem av de förtryckta som bekämpar apartheid. Våra organisationer föreslår att denna inställning till solidaritet ska föras fram och hävdas när massaktioner organiseras.

I en del länder, som t ex Förenta Staterna eller Storbritannien, mobiliserar solidaritetskampanjer mot apartheid stora mängder svarta arbetare och svart ungdom. Detta måste vara ett sätt för våra sektioner att knyta an till dessa delar av massorna.

Vi försöker också att få arbetarklassorganisationer att sända undersöknings- och solidaritetsdelegationer till Sydafrika. På arbetsplatserna uppmanar vi fackföreningarna att delta i de permanenta solidaritetsstrukturerna. Vi avser att få dem att ta upp vissa solidaritetsuppgifter i förhållande till de oberoende sydafrikanska fackföreningarna, på såväl det nationella planet, som på enskilda industrier eller multinationella bolag (i synnerhet dem som verkar i Sydafrika). En riktig hjälp från fackföreningarna, popularisering av strejker, distribution av fackföreningstidningar samt fortlöpande kontakter bör organiseras. inte endast för att hjälpa de sydafrikanska fackföreningarna, utan också för att föra in solidaritetsrörelsen i hjärtat av arbetsplatserna.

Lästips:

Leo Trotskij: [Om de sydafrikanska teserna till den sydafrikanska sektionen](#) (1935)

[Tidskriften Fjärde Internationalen om Sydafrika](#)